

ELŐFIZETÉS

NYELVEN:
Egy évre 24 koron.
Egy szez. 12 koron.
VIDEKEN:
Egy évre 30 koron.
Egy szez. 15 koron.

ELŐFIZETÉS
Arad, 1907. évi előfizetési táblázat.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában
TELEFON-SZÁM: 102

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherczeg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, október 4.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: A terrasz-politika.
Október 6.
Gapon, a gyilkos.
Vasutasztrájk készül.
A hódító Adolf.
A görkissasszony pénze.
Caruso — zsidó.
Barabás nem látta a kiegyezést.
Hadüzenet.
Nem kell Apponyit!
Amiről beszélnek.
Tárca: Kiss József. Irta: Várady Antal.

A terrasz-politika.

Arad, október 3

A budai Várkertre könyöklő tornácon, a miniszterelnökség ódon épületének terraszán ült a két miniszterelnök: Beck Miksa Vladimir és Wekerle Sándor dr. Ott, a terrazon folytatták a kiegyezési tárgyalásokat, amelyek Bécsben hirtelen megszakadtak. Bizonyára emléktáblával kellene megjelölni azt a kő-alkotmányt, ha iveri alatt a magyar jegybankot és a külön vámot formálnák életre; de szerencsére nem kell attól tartani, hogy ez az emléktábla a miniszterelnökség kiadásait terhelné. Ellenkezőleg: a terrazon — így jelentik a mai politikai táviratok, — hártározott közeledés történt, s miután azt tudjuk, hogy Beck Miksa Vladimirnak a Reichsrath magatartása miatt nem lehet közelednie: sokkal valószínűbb, hogy a közeledést Wekerle ejtette meg.

Ez a terrasz azonban nemcsak színhely volt, hanem szimbolum. A terrazon,

az országra néző nyílt színen folyik ez a kiegyezési „küzdelen”, amelynek programját annyi hévvel, komédiázó erővel és változatossággal állították össze, hogy a nagyközönséget már lázba ejtették, remegésbe hozták a hősnek: a kiegyezésnek vigasztalan sorsa fölött.

Szomorubb komédiával magyar kormány eddig nem ültette fel ezt a szegény országot. Ravaszabban, perfidebben még nem csüörték csavarták nálunk a kiegyezés meg-megújuló kalandjait. Tárgyaltak már magyar kormányok máskor is az osztrákkal heteken hónapokon keresztül, de a saját deklamálásuk dicsőségére nem akarták a közönség idegeit, türelmét, kitartását egész az összeroppanásig próbára tenni. A koalíció kabinetje azonban ettől sem riadt vissza. Taps, éljenzés, tömjénezés kellett neki abban a pillanatban, mikor a megváltó kiegyezés színjátékát végre dülőre juttatja. És a közönség kiskoru volt és a kormány számítása beütött. A lázas, izgalmas hangulatot addig fokozta, míg a publikum egyértelműleg fel nem sóhajtott: oh, inkább emelték volna a kvótát, csináltak volna akármit, csak a megváltó kiegyezést fejezték volna be!

És mikor a pénzválság egyre mérgesedett, a vágyakozók tömege is nagyobb lett és mikor tegnap a két kormány összeült, a magyar kormány abban a tudatban foghatott a tanácskozásokba, hogy a meggyötört, megkínzott, de legfőként megtevesztett közvélemény tényleg azt hiszi, hogy immár csak a kiegyezés hozhat megváltást és ezt a megváltást még akkor is

meg kell szerezni, ha a kvóta felemelése volna az ára.

Ma már vigan dörzsölhetik kezüket az augurok: a tömeg beugrott nekik. Felültek a szinpadi játéknak és hittek a kiegyezés meghiusulásának lehetőségében. Hittek benne, jóllehet régen készen volt már minden meggyezés és csak itt is, ott is demonstrálni kellett, tehát taktikára, játékra volt szükség. Itten az ördögöt kellett előbb a falra festeni, mert enélkül senki sem tapsolta volna meg a kiegyezést. Odaát pedig arra kellett hivatkozni, hogy a magyar ellenállást nem lehet letörni, tehát a kiegyezés megmentése végett bele kell nyugodni a mérsékelt kvóta-felemelésbe is. Itten felültek az emberek, odaát meg azt mondják, a kevés is több a semminél. És ha holnap, vagy holnapután hirnek eresztik, hogy kész a kiegyezés, örvendező tömegek lesznek itt is, odaát is és sokan áldani fogják a kormányt, amely ezt a nagyszerű eredményt létrehozta.

A valóság azonban azt az igazságot takarja, hogy ebben a kérdésben meglehetősen könnyelmű játékot folytattak a magyar közvélemény hiszekeységgel és hogy a kormány, amely a függetlenségi többség bizalmából élve, hangos frázison át hirdette a gazdasági önállóság után való erős vágyakozását, soha egy pillanatra sem gondolt e vágyak teljesedésére, hanem a fortély és taktika meszterkedéseivel megfordítani, illetve előbb megtevesztetni iparkodott a közvéleményt. Meglesz a kiegyezés Ma már, — előre meg lehetett volna jósolni, — a közeledésnek, a

Kiss József.

Irta: Várady Antal.

Félre minden sablonnal, mikor „Simon Judit” költőjéről van szó. Az őserdők erejét, délibábos puszták végtelenjét, Balaton háborgását, Tarpatak zugását, violák rejtezését vedd a tolladra, öreg hegedűs, mikor róla írsz, — mind-egyiket megtalálsz benne, — mindegyikben megtalálsz őtet!

Kiss József jubilál. Egy kinosan, küzdelmesen munkás élet, tenger szenvedés után észreveszik, hogy az évek multak s a lepergett évtizedek főenyében arany szemek maradtak, sok, nagy, ragyogó arany szem, a Szegény Arjéről szóló daltól egész a legeslegujabbig. Mással koronát ötvöznek belőle s a kapitolumon fejedelmek kíséretében tesszik a homlokára. Nálunk azt sem kérdezik: Vén cigány! Mikor lesz a nyűt vonóbul bot?

Mert Kiss Józsefet sohasem méltányolták érdeme szerint. Ha szárnyára kapta a hir: ő röpült rajta, nem segítette föl rá senki. Ha béragyogta a literaturát — nem más gyújtotta a fátylát — az ő saját lelke égött hét lánggal s ha világosság áradott az énekéből, ott viselte a szívén az Urim és Taummimot. Nem adott ő neki fényben, ragyogásban, melegben senki, semmit. A saját maga forrása volt. Fényes, igaz, meleg.

Vagy hol van az ünnepről az Akadémia,

amelynek soraiban nincsen Kiss József, hol van a Kisfaludy Társaság amely Petőfivel együtt kifelejtette és hol van az ország, amely neki adósa és amelynek kötelessége neki, úgy mint azt tette Toldyval, Jókaival, Vaida Jánosnal, megbecsülni és karjába venni öreg napjaira, mint ahogy karjába vette ő a mi nyelvünket, a mi lelkünket s ezen a csodálatos hangszerezen olyan nótákat tudott játszani, hogy megered szemünkből a könny, sebeinkből a vér-épp. Legyetek nyugodtak. Ő nem fogja keresni az ünnepeket; — utálja. Ő nem fog kilincselni a ti elismerésetekért. Nem törődik vele. Mikor gazdag jutalom kecségette, ha a magyar zsidó egyházi énekeket a ri-us baklyói szerint írja meg, visszautasította a jutalmat. Könnyebb a toli, ha nincs rajta aranygyűrű. Megírta a dalokat jutalom nélkül. Kiadta őket, örök dicsőségül „Ünnepnepok” címe alatt. Nem tudom, Jéhova minék örült jobban, — ha megváltoztatja a dalait s a község adja ki, vagy ha csattogó szárnyon közelebb repül hozzá, szabadon, fonségesen?

És ennek a kincstermő életpályának nem voltak ünneppajjai. Egy hosszú munkanap, tűrőküzdés, kenyérharc az egész élte. Egyedül a család, a jó feleség, a kedves gyerekek adhattak neki enyhülést, ha kifáradt, új erőt, ha lankadt. De nem lankadt. Elkeseredett, haragudott, — de nem lankadt, nem tört meg soha. Ha német, vagy francia költőnek születik, ma negyven millió német vagy francia lo

bogtat neki kendőt a palotája előtt és leplezi le a szobrát. Mi pedig a kalamáris sötétkék vérevel írjuk le derengő lámpafény mellett azt a kevés, ehangzó, hozzá méltatlan szót, amelyet kollégiaiis szívűk diktál s melylyel félünk, megbártuk őtet, aki dicséretet, elismerést aratott, de nem keresett soha.

És a tíz millió magyar közül hány tudja, hogy Kiss József november nyolcadikán hatvanégy esztendőes lesz és ma is napszámban dolgozik az irás mezején? Hogy gyermekével, melyeken a szabadságharc zivatarja zugott által, a horsodmegyei bölcsőtől kezdve szülei vel való ide-oda vándorlással kezdődtek, — Mész Csáiról Tisza Csegére, onnét Serkére, — ahol a palócok tőzsgyökerez nyelvén szólt meg, s ahol Almásy Balogh Sámuel református pap kiérezte a gyermek-lelek első villanásából az éssz és a szívet s adott neki olvasmányt, északpézt, szívtápláló. Papnak szánták a szülei s tizenhárom esztendőes koráig a szent könyvekkel foglalkoztatták. . . Haj, hányszor kellett törnie a fejét s szoritani a memóriáját „egy szó miatt!” Vajjon nem ekkor csirázott ki a lelkében ennek a gyönyörű versnek a magva? — Járt aztán a rimaszombati gimnáziumba, diákja volt a debreceni református kollégiumnak, 1861-ben. A következő esztendőben meghalt: z édesanyja. Milyen mály sebet ütött ez a finom, mélyen érző lelkén. . . meddig tolyhattak keserű könyei. . . No, de a sors már akkor is gondoskodott róla, hogy legyen

békének, a döntés reményének vigasztaló hiriei szállingóznak. Kormányválságnak árnya se kísért. Egy kevés mű-tülekedés, aztán befejezik a színjátékot. A terrasz hősei visszavonulnak, — a hallgató és szenvedő publikum pedig tiz esztendeig újra fogadkozhatik, hogy ez volt az utolsó, de az utolsó eset, amikor felült a komédiának.

Október 6.

A gyásznapi ünnepség.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 3.

Az október 6 iki ünnepségek az idén is a megszokott keretben fognak lefolyni. Csupán a székelyek országos gyűlése az, ami az ünnepségek külsőségeinek impozáns voltát még emelheti. Egyebekben marad minden a régi: a vértanuk ünnepén ugysem a külsőségek az irányadók, hanem az érzések.

Az előkészületekről s az ünnepségek programjáról az alábbi tudósítást adjuk:

A gyászünnepegy műsora.

Reggel 9 órakor az összes testületek, egyesületek és küldöttségek a városháza előtti téren gyülekeznek, ahonnan az ünneplő közönség Návay Lajos, a képviselőház alelnöke és Károlyi Gyula gróf főispán vezetése mellett a vaggongyári és a piskii munkások zenekarának kíséretével a vértanuk szobra elé vonul. A szobor előtti ünnepség sorrendje a következő: 1. *Himnusz*, Tilger Árpád karmester vezetése mellett; éneklük az aradi Nemzeti Színház tagjai. 2. *Október 6.* Költemény, írta Csécsi Imre; szavalja Keszler Ede színművész. 3. *Ünnepi beszéd*, elmondja: Keszler Károly tanár. 4. *Magyarok imája*, Szablóczky János vezetése mellett éneklük: az aradi egyesült daloskörök. 5. *Návay Lajos* leteszi a magyar képviselőház koszoruját. 6. Aradváros közönségének koszoruját *Varjassy Lajos* polgármester, Aradvármegyét *Dálnoki-Nagy Lajos* dr. főispán. A függetlenségi és 48-as pártát *Müller Károly* pártelnök, Aradváros országgyűlési képviselője. Aradvármegye szövetségi pártjainak koszoruját *Friebeisz Miklós* elnök helyezi el. 7. A piskii máv. munkásainak kegyeletét *Sümeji János* munkás, a piskii függetlenségi és 48-as pártát pedig *Kiss László* elnök fejezi ki. 8. A székelyek koszoruját *Nagy György* országgyűlési képviselő helyezi el. 9. *Lőszörményi László*, a jogakadémia szónoka. 10. Küldöttségek koszorúletétele.

11. *Nemzeti zászló*, Zoltai Mátyás tanár vezetése mellett éneklük: Az áll. tanítóképző intézet hallgatói.

Az ünnepség végeztével a közönség zene szó mellett a vesztőhelyre zarándokol. Az itt lefolyó ünnep műsora az alábbi:

1. *Ima*, Zoltai Mátyás tanár vezetése mellett éneklük az állami tanítóképző intézet hallgatói.

2. *Návay Lajos*, a képviselőház alelnöke a képviselőház, *Károlyi Gyula* gróf a kormány koszoruját helyezi az emlékoszlopra.

3. *Baldzs József* beszercei ev. ref. lelkész leteszi a székelyek koszoruját.

4. *Szathmáry István* tanárjelölt a budapesti polgári iskolai tanárjelöltek megbízásából szól.

5. Az aradi Rákóczi társaság koszoruját *Vajda János* teszi le.

Ezután számos küldöttség helyezi el koszoruját, majd a Szózat elénekklésével véget ér az ünnepség.

Az aradi székelynap.

Megírtuk, hogy az idén két misét is szolgáltatnak az aradi vértanukért. Mindakettő nagy mise lesz. Az egyiket a *Székely Otthon* rendeztetű országos generális gyűlése alkalmából szombaton, október 5-én, a nemzeti ünnepnapot megelőzőleg, a másik a szokásos mise lesz 7-én reggel 9 órakor.

A szombati misén a színházi zenekar összes vonósa a kóruson lesznek. *Wlassák Vilma* operaénekes és *Hunyady József*, az aradi Nemzeti Színház tagja fognak kettőst énekelni (*Avae Verum*) zene és orgona kíséret mellett. Az orgona kíséretet *Bokor Alajos* igazgató végzi. Majd ugyancsak zene és orgona kíséret mellett lovag *Ferrari* operaénekes, az aradi Nemzeti Színház tenoristája fog alkalmi latin egyházi éneket szólóban előadni.

A templomot ez alkalommal Csutak Károly diszítetteti fel.

Az október hó 5-ikén, szombaton délután fél négy órakor a városházán tartandó diszközgyűlésre elsősorban azokat bocsáják be, akik kongresszusi jelvényvel vannak ellátva. Ezek kaphatók *Jakabffy István* Andrassy-téri (Minorita-palota) üzletében. A 6-án, vasárnap délután 5 órakor a Fehér Kereszt szálló disztermében tartandó műsoros estélyre jegyek előre vehetőek a Klein-féle papírkereskedésben a színházzal szemben. Az ugyancsak 6-án, vasárnap délután 1 órakor a Fehér Kereszt téli kertjében tartandó banketre előjegyezni lehet *Fehér Gyula* és *Eles Armin* Weltzer János-utcai és *Jakabffy István* Andrassy-téri üzletében. A banket jegyek ára az ebédkor lesznek fizetendőek.

A *Kölcsey Egyesület könyvtára* szombaton zárva lesz. A nemzeti gyászünnepre és a szé-

kely gyűlésre annyian jönnek Aradra, hogy a szabadságharcú ereklyemúzeum látogatottsága a rendesnél bizonyára sokkal nagyobb lesz. Ezért *Varjassy Árpád* elnök úgy intézkedett, hogy akkor a könyvkiosztó is segédkezzék a felügyeletben a muzeumi szolgának.

Gapon, a gyilkos.

Megölte a feleségét.

Mise előtt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 3.

Gapon még nincs Oroszországban, de már várják. Az orosz közvélemény egyhangulag tiltakozik Gapon állami alkalmaztatása ellen. Az ujságokban és ezek között a legkomolyabban is egyre-másra hozzák Gapon előéletéről a legszennázóbb részleteket.

Igy most a moszkvai „Roszkoje Szlovo“ azt írja róla, hogy Gapon megölte a saját feleségét és végzetes tévedésből tette ezt. Rablógyilkosságot akart elkövetni egy vendégen és az ennek helyén fekvő feleségét ölte meg. Az eset részletei a nevezett lap szerint a következők:

Gapon 1904. februárjában lelkész volt a Pétervár és Moszkva között levő Donobosin városban. Ekkortájt történt, hogy Gapon, aki szenvedélyes játékos, elkártyázta az egész vagyont. A legteljesebb tönkrejutás várt rá.

Február 18-án történt, hogy egy zarándoknő tért be hozzá, aki egy templom céljára gyűjtött pénzt. Már kétezer rubel volt nála. A pénzt biztonság okából átadta Gaponnak, aki bocsánatot kérve vendégétől, hogy nem szórakoztathatja, mert fiacskája súlyos beteg, aludni küldte azt.

A zarándoknő bement a szobájába. Azonban, amint csak elaludt, ismét felébredt. Felütt neki az egyik szobából kiáradó világosság. Minthogy nem tudott elaludni, felöltözködött és átment a kivilágított szobába, ahol Gapon felesége, született Matukin Anna, a kis fiát ápolta.

A jó asszony megszánta Gaponnét, aludni küldte és ő maga telepedett le a kis beteg mellé.

Ezalatt Gapon végtelen sötét tervet eszelt ki. Elhatározta, hogy eltünteti a keze között

oka másért is sirni. Az apa ház leégett, a család tönkrejutott... Nos, poéta, — mert, hogy már akkor az voltál lélekben, az kétség-telen, — vedd fel a vándorbotot, az élet nehéz terhét és járjad a kálváriát. Annak ugyan csak tízennégy stációja van, az övét azonban nem győzöm megszámlálni. Tanítóskodott, hogy megéithessen s megszerezze a maga továbbképzésére, meg az ő kedves könyveire a szükséges garasokat. 1867-ig tart ez a faluzás, amely alatt az ő szidó poézis keleti gyöngyével közö a magyar népjellem piros kalárisait fonogatta. Egyesült benne a kettő szépen. Ott, Hevesben születik meg egy későbbi aranygyümölcs bim-baja. 1867-ben Pestre jön s hogy milyen harcot kénytelen harcolni az étellel az életért? Arról tán jobb nem is beszélni. A korrektori asztal, töredékes cikkek, álnév alatt írt füzetes regény — legyetek mind feledve, — csak a „Zsidó dalok“ gyöngyei, azok maradjanak meg eb-ből a küzdelmes korból, meg a Dal a szegény Arjáról.

A „Képes Világ“ korrektorából 1870-ben annak szerkesztője lett. Három év múlva meg-nőül. Ez az egyedüli boldogsága. Az élet cu-darságai most sem hagynak neki békét. A lap megszűnik s más keresetforrás hiányában Szent-si Rudolf álnév alatt írja a „Budapesti rejtelmeket.“ Der Pegazus im Joche.

Füzetekben jelenik meg a regény s ő szegény, az első egy néhány füzet megjelenése után súlyos beteg lesz. Hát aztán? Törődik vele az élet, hogy ő beteg? Irja, írja a füzeteket be-

teg-ágyán tovább. És az Isten jó volt hozzánk, mert Kiss József kezéből nem esett ki a toll, — bevégezhetta, szükségéből, mind a nyolc kötetet, — erre kellett fanyalódnia, mert a lapok állhatatosan zárva maradtak előtte s közölték a limonádé ízű gyöngye verseket, melyek közül egy egy költeménye — úgy magaslott volna föl, mint vakandturásokból a Táttra. De hát fővir-radt végre a költőnek is.

Mint Arany Madáchoz, mint Vörösmarty Petőfit, úgy viszi karján a magyar irodalom-történet öreg mestere, Toldy Ferenc, az én kedves, érző szívű tanárom — Kiss Józsefet 1875. tavaszán s bemutatja a Kisfaludy Társaságban „Simon Judit“-ot.

Mint a futótűz járta be az országot a gyászos asszony keserve, aki hülő ajkát nyomja lánya ajakára s akinek megváltott nagy szenvedései, mintha a költő eddigi sorsának meg-változtatását jelentenék. Neve országossá, híre általánossá lesz s az 1876-ban megjelent „Köl-temények“ — bennük a zsidó dalok jó része, a balladák, — a Regény című lírai ciklus, s a De profundis című lélekkrázó költői elbeszélés — már csak lombosították a babérfát, amely a nemzet szívében már erős gyökeret vert.

Temesvárra költözött, ahol a zsidó hitköz-ség jegyzője lett. Ott megromlott az egészsége, visszajött Pestre s beültették megint egy bú-róba. A Magyar-Francia Biztosító Társaság hi-vatalnokja lett, mert hát élni kellett, — s mi-alatt költeményei első kötetét a Budapesti Szemle kegyetlenül és szokása szerint támadta

— nem kisebb ember fogott tollat mellette, mint az „Aescopus“, a „Szerelmem iskolája“ s any-nyi jeles mű szerzője: Rákosi Jenő.

Korszakos költeménye volt az 1882-ben a Pesti Naplóban megjelent „Az ár ellen“ című költeménye. Rengeteg hatást tett ez az antisze-mita lelkekre csapkodó gyönyörű reveláció, — Falk Miksa lefordította németre, de lefordítot-ták zsidó nyelvre is s Oroszországban a tem-plomokban énekeltek. Itthon pedig kézről kézre, szájról szájra jártak versei, — születtek fényes sorban, mint a Banquo-tükrében a királyok, fej-jedelmi alkotásai ennek a szürke csalogánynak. Megjelentek az „Ünnepi napok“, melyek sorsá-ról fentebb emlékeztem, — s Jászai Mari mű-vész ajkán beharsogta az országot a főséges „Jehova“ és három-négy kiadásban önzlik szét az országban a gyönyörű „Mese a varró-gepről“.

Jönnek az „Ujabb költemények“, jönnek a gyönyörűen illusztrált kiadások és Sturm Al-bert, Neugebauer Lászlós a frazensbadi tudós orvos, dr. Steinbach József versenyeznek benne, melyik tudja a Kiss József verseit német nyelv-re legméltóbban átültetni?

Ekközben hagyományos szerencséje nem hagyja el — a Magyar Francia Biztosító Társa-ság megbukik és Kiss József megint hivatal-nélkül marad. Ekkor alapítja lapját a „Hét“-című; ez a lap irodalomtörténeti szereplésű. Olyan nemzedéket nevelt benne, vele és általa az irodalomnak, melyre büszke lehet. Az egy-kori tanító nem tagadja meg magát. Instigál,

levő pénz gazdáját. Baltát ragadott, bement a nő szobájába és az ennek ágyában alvó asszonyt két fejére mért csapással megölte. A holttestet pedig bedobta a pincébe.

Nem tudta, hogy a zarándoknő helyett a saját feleségét ölte meg. Csak amikor hajnali misét tartott, vette észre, hogy az, akit már halottnak vélt, ott térdel a többi ájtatosan imádkozó nő között. Rosszul lett ettől a felfedezéstől és azonmód hazasietett. Akkor tudta meg, hogy mit tett.

Most már a gyilkosság következményei alól akarta magát tisztázni. És ennek is szörnyű módját eszelte ki. Levágta a holttest fejét. Bejelentette a hatóságnál, hogy ezt az előtte ismeretlen holttestet becsempészték a pincéjébe. De ugyanakkor feltűnt Gaponné hiánya is. Meg is indult a vizsgálat Gapon ellen. De már akkor 5 nagy férfi, a kormány, különösen a fekete emlékü Piehve kegyeltje volt és magas összeköttetései révén kivitte, hogy a vizsgálatot, amely mind terhelőbb adatokat szolgáltatott ellene, egyszerűen beszüntessék.

A hódító Adolf.

Pénzhamisító olasz urihölgy.

Regény a vasuti fülkében.

Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 3.

A mai reggeli fővárosi lapok már néhány sorban megemlékeztek arról, hogy egyik Rákóczi-utli pénzváltónál a detektívek elfogtak egy nőt, aki hamis olasz pénzt akart aranypénzre beváltani.

Tegnap délután ugyanis a *Merkur* váltóüzlet r-társaság Rákóczi-ut 34. szám alatti bankházába jött egy elegáns, szürke selyemköpenyes, igen csinos nő és 6 darab 500 lírás olasz papírpénzt aranypénzre akart beváltani. A pénztáros, Löwy Gusztáv azt találta, hogy a papírpénz papírja duvább minőségű a rendesnél, jobban megnézte és megállapította, hogy a pénz nyomása meglehetősen kezdetleges és az aláírásokról az összes ékezetek hiányzanak.

Hogy meggyőződjenek, vajjon tényleg hamis pénzt kínálnak-e, beváltásra átküldte Takács Rezső szolgálival a lírákat a Kereskedelmi Bank

javit, irányt ad, bírál — s ha valakit megillet a „mester” név, — az Kiss József, akinek a gárdája eszmei és formai tekintetben hatalmas lépése irodalmunknak a modernizmus, az igazság felé.

De mit folytassam tovább? — A többit ti is tudjátok — nap-nap után előttek foly ennek a munkás életnek minden hulláma — itt az idő, hogy virágot hintsünk rá, egyesülve a költő szeretetében, ünneplésében — mindnyájan!

Poétatársam! ne ráncold össze a szemöldöködöt — mert ünnepelni akarunk. Ne félj az ünneptől — várd el a végét, megteszi-e kötelességét veled szemben mindenki! Törhetetlen erővel állj, mint eddig, — és ne hagyd abba még nagyon sokáig... van azon a lanton még aranyhur — zengj rajta, zenghess rajta ezután már a magad öröme is! És hadd mondjam el veled — öreg anekdotázó — a jól megtermett falusi nagyasszony mondását, aki a Petőfi-Társaság egyik ülésén azt kérdezte tőlem: „Az-e vajjon az a nagy Kiss József? Az a kicsi?”

Mondom, hogy: az.

— No, nem tudom, hogy fér el az a nagy lélek abban a kicsi testben...

És a szobrodra — mert azt fognak neked emelni, édes Józsim, légy nyugodt — ezt kell fölvesniök:

„Született 1848-ban — s nem halt meg soha!”

közeli fiókjába. A hölgynek, aki franciául is beszélt, azt mondta, hogy a váltóháznak nincsen elég aranya, a központba küldött aranypénzért. A Kereskedelmi Bankból néhány perc múlva a szolgálta azt telefonálta, hogy a pénz hamis, mire a Merkurbank főnöke, Róth Ármin átment, magához vette a hamis pénzt, hogy összehasonlítsa más pénzváltónál talált valódival. A központi Kereskedelmi Bankban nem volt ilyen nagy olasz pénz, ellenben a Menetjegyirodában talált, csak hogy nem volt köszönet benne, ugyanabból a gyárból került ki, mint a Róth Árminnál levő. Félórával előbb váltotta be egy ur, aki Triestig váltott I-ső osztályu vasuti jegyet. A Hazai Bank részvénytársaságnál nem talált Róth se hamis, se valódi 500 lírásokat, de a Budapesti Erzsébetvárosi Bank Részvénytársaságnál (Ehrlich-bank) találtak 5 db ugyanilyen hamis 500 lírást, amelyet a bank ugyanannak a hölgynek 2350 korona aranypénzre még délelőtt beváltott.

Közben a hölgyet szóval tartotta a Merkurbankban a pénztáros. A hölgy meg is érdekelte, mert igen kedves, sikkos asszonyka, az olasz nők ama fajtájából, akik a férfiakat megtudják bolondítani. Róth Ármin igazgató utközben betelefonált a főkapitányságra és vele csak nem egyidejűleg érkeztek meg a detektívek a bankba.

A szép olasz nő nagyon méltatlankodott, amikor meghallotta, miről van szó, de kénytelen-kelletlen elment a detektívekkel.

A főkapitányságon azután gyakori pirulások között elmondotta a következőket:

— Nevem *Sivices* Józsefné, született *Monetta* Amália. Nápolyi lakos vagyok. Borzasztó helyzetbe jutottam. A férjem, aki a nápolyi *Sanct Dominic Muggore* aggasián-egylet igazgatója, most meg fogja tudni kalandomat és nem tudom, mi lesz akkor velem. A férjem ugyanis azt hiszi, hogy Rómában vagyok. Mult hó 28-án azzal bucsuztam el tőle, hogy Rómába megyek beteg anyám látogatására.

Rómába meg is érkeztem, de utközben megismerkedtem egy igen szép és igen előkelőnek látszó, magastermetű, hosszú szakállu férfival, akinek a nevét nem tudom, csak annyit tudok, hogy Adolfnak hívják. Ez az ur már utközben hevesen udvarolt és én nem tudtam udvarlásának ellentálni; arra birt, hogy férjemnek írjak Rómából, hogy szerencsésen megérkeztem, aztán menjek vele egy kis kényeztetésre. Férjem Rómában hisz az anyámnál és nem fog gyanakodni.

Bolond fejjel belementem ebbe az ajánlatba, elutaztam Adolfal és tegnap érkezünk Budapestre.

Itten délelőtt Adolf az Erzsébetvárosi Bankba küldött 2500 lírával. Akadálytalanul beváltották és nekem halvány fogalmam sem volt arról, hogy hamis pénzt viszek. Délután újra elküldött 3000 lírával egy másik bankba, ahonnan behoztak a detektívek. Többet nem tudok. Még most sem hiszem, hogy az a pénz hamis lenne. Adolf nem olyan ember.

A szép asszony zokogni kezdett.

— Csak azt tudnám, mit szólni mindezekhez a férjem?

A rendőrségen azonban hitetlen emberek vannak, nem hisznek még a legszebb kalandornők szavában sem és nem indítják meg őket a legfeketébb szemek könyezése.

Elsősorban táviratoztak Nápolyba, a magyar-osztrák konzulátushoz, állapítsa meg: létezik-e ottan *Sivices* igazgató, van-e felesége és hol van?

Azután megállapították, hogy a szép asszony nem is egy, de két férfi társaságában utazott. Az egyik 40-50 éves, magas, erős,

be az oda semmiképpen sem tartozó bank- és kvótakérdéseket s ez okozza a galibát.

— A függelenségi pártról hírlík, hogy Apponyi ismeretes kijelentése óta kezd megbárátkozni a bankszabadalom meghosszabbításával, sőt megszavazását pártkérdéssé fogják tenni?

— Erről nem tudok, de nem is hiszem. Az önálló magyar bank ügye nem egy párté, hanem a nemzeté és ezért *nem is szabad ebből pártkérdést csinálni.* Nem is szólván arról, hogy éppen úgy mint a kvóta, a bankügy nem tartozik a kiegyezés körébe, nem látom be a bankközösségnek bizonyos oldalról hangoztatott föltétlen szükségességét. Respektálok ugyan azoknak a pénzügyi szaktekinetélyeknek a véleményét, akiket a közös bank föntartása mellett fölvonultattak, de úgy gondolom, hogy Magyarország gazdaságilag elég erős az önálló jegybank föllállítására. Kisebb rázkódásokban lesz ugyan részünk, de a kezdet nehézségeinek leküzdése után az is elmúlik. E betegségen, mint minden gyermeknek, magunknak is át kell esni.

Ezzel véget ért tudósítónknak Barabással folytatott beszélgetése.

Arad — október 10-én.

Csak a műhelyekben pihennek.

Nem lesznek zavarok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 3.

A milyen nagyszabásúnak ígérkezik a fővárosban az október 10-iki munkabeszüntetés jelentősége, olyan kevéssé fog Arad külső képen változtatni a munkások sztrájkja.

Kétségtelen, hogy a munkásság tüntetése a fővárosban lesz a legimpozánsabb. Budapest munkássága egy szálig künn lesz az utcán október tizedikén, hogy tömegének erejével emlékeztesse a kormányt és a parlamentet az általános titkos választói jog kérdésében vállalt kötelezettségére.

Arad külső képen csak a tüntető munkásság jelzi majd a dolgozó Magyarország erőpróbáját. A műhelyek üresek lesznek, de a kávéházakban és éttermekben lesz élet. És nem zárkozik el az aradi munkásság a közszolgáltatások teljesítése elől, az aradi vízművek, a villamosági részvénytársaság és a légszuszgyár munkásai dolgoznak október tizedikén.

Az Aradi Közlöny munkatársa ma utána járt, vajjon lesz-e víz és lesz-e világosság Aradon október tizedikén? Az utánjárás eredményéről a következőkben tudósít:

A vízvezeték.

Az aradi vízművek részvénytársaságánál az október tizediki munkabeszüntetésről így nyilatkoztak:

Nem adhatunk pozitív választ, csak annyit bizonyos, hogy munkásaink eddig még nem jelentették be a sztrájkot. Minden valószínűség szerint nem lesz sztrájk nálunk, de ha esetleg munkásaink mégis beszüntetik a munkát, a város semmiesetre sem marad víz nélkül. Anynyira be vagyunk rendezkedve, hogy az üzemet egy-két napig akadálytalanul fenntarthatjuk.

A villamtelepen.

Az aradi villamosági részvénytársaság sem tud az október tizediki sztrájkokról, melyről a következőket mondta:

Egyetlen munkásunk sem jelentette még, hogy október tizedikén letesszi a szerszámot.

Nem is hisszük, hogy hasonló bejelentésre sor kerüljön. Harmiocöt munkásunk van, kik ismerik kötelességüket. Ha azonban akár belső, akár külső befolyás folytán mégis beszüntetnék a munkát október tizedikén, az egynapos sztrájk nem okoz nehézséget. Az üzemet zavartalanul folytatjuk. Az ivlámpák égni fognak Aradon október tizedikén is.

A légszuszgyárban.

Az aradi légszuszgyárban az esetleges egynapos sztrájkokról ezeket mondták:

Sem hivatalosan, sem magánúton nem értesültünk arról, hogy munkásaink október tizedikén beszüntetnék a munkát. Nem is tartjuk valószínűnek, hogy ez bekövetkezzék, bár készen vagyunk minden eshetőségre. Ha munkásaink meg is tartják az egynapos sztrájkot, nem lesz sötétség Aradon. Minden körülmények között lesz gázvilágítás október tizedikén is.

Éttermek, kávéházak.

Horváth Lajos, az aradi pincérek szakegyletének elnöke arra a kérdésre, hogy nem lesznek-e zavarok október 10-ikén a vendéglőkben és kávéházakban, a következő választ adta:

— Igaz, hogy az aradi pincérek közt vannak szervezett munkások, de azért a munka október 10-ikén is a *rendes mederben fog folyni.* Nincs szervezetünk, nem tudunk semmit csinálni.

Ugyanez a helyzet a kereskedelmi alkalmazottaknál, akik kevés kivétellel október 10-én is dolgoznak. Csak az ipari üzemek fognak a vörös napon szünetelni, ennek pedig nem igen lesz külső látszatja.

Október 6. — Október 10.

Megirtuk, hogy a munkások október hatodikára négygyűlést jelentettek be. A bejelentést a rendőrség nem vette tudomásul, miről a munkásokat a következőkben értesítette:

Véghatározat.

Szilágyi István és társai aradi lakosok azon bejelentését, hogy f. évi október hó 6-ikán délután 4 órakor a Tököli téren „Miért nem dolgozunk október 10-ikén” tárgysorozattal négygyűlést szándékoznak tartani, *tudomásul nem veszem* és a gyűlés megartását, a következményekre való figyelmeztetés mellett, ezennel *betiltom.*

Erről bejelenték képviselőtében Szilágyi Istvánt azzal értesítem, hogy a jelen véghatározat 15 nap alatt Arad város polgármesteréhez megfellebbezhető. A fellebbezés hivatalomnál nyújtandó be.

A gyűlés megtartására vonatkozó bejelentést azért nem vettem tudomásul és annak megtartását azért tiltottam be, mert a gyűlés — a tárgysorozat szerint — az október hó 10-ikén rendezendő általános munkabeszüntetés módzatainak és okainak tárgyalása céljából hivatott egybe; oly gyűlések pedig, amelyekben egy általános munkaszünet, annak érdekében tett és netán teendő intézkedések adnak elő, a tömeges összebeszélés és munkaszünetelés szerveztetik, közrendészeti és közbiztonsági tekintetből betiltandók.

Aradon, 1907. évi október hó 3-ikán.

Greén Nándor,
tb. főkapitány.

TANÜGY.

(—) Aradi tanár előadása. Apponyi miniszter rendeletet bocsátott ki az iránt, hogy az állami tanítóképzők tanárai tudományos előadásokkal gazdagítsák a tanítóegyesületek működését. Egy távoli tanítóegyesület, a krassószörény megyei, az aradi tanítóképző egyik tanárát, Keszler Károlyt kérte föl ily előadás tartására, aki e hó 9-ikén Karánsebesen „A gyermeki lélek pathológiája” címen fogja a tanítók figyelmét a paedagógiának némely újabb eredményére és szempontjára irányítani.

a kvótának nem egész egy százalékos, hanem 7—8 tized százalékkal való föl-emelését *elfogadta*. A kvótaemelésnek föltétele azonban, hogy rekompenzációk alakjában ellenértéket kapjunk.

Hépecsétes titok.

A balesetügyi kiállítás megtekintése után a miniszterelnöki palotában több órán át tartó tanácskozás volt, amelyen a két kormány precizizotta álláspontját és megegyezett abban, hogy a végleges döntés holnap, vagy legkésőbb holnapután történik. A tárgyalások résztvevői a legnagyobb titoktartásra kötelezték magukat. A holnapi döntő tanácskozás mindjárt az ünnepi mise után lesz és *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter is résztvesz azon.

Nyolc óra felé az osztrák miniszterek elhagyták a miniszterelnökséget, ahol a magyar miniszterek még egy óra hosszút tanácskoztak. Az osztrák kormány tagjai az Angol királynő szállóban egészen éjjelig konferenciáztak.

A junktim az ütköző pont.

A kiegyezés állásáról ma sem lehet még tiszta képet nyerni. Általános az a fölfogás, hogy a *kilátások nem kedvezők*. Az osztrák kormány mai ultimátiumában kijelentette, hogy ragaszkodnia kell a kiegyezésnek a bank- és kvótakérdéssel való *junktiumához*, mert enélkül nem léphet a kiegyezéssel az osztrák parlament elé. A magyar miniszterek azonban nem engedhettek eddigi álláspontjukból és rámutattak arra a hangulatra, amely a politikai körökben és különösen a függetlenségi pártban uralkodik. A junktim tehát az az ütközőpont, amelyen holnap vagy holnapután át kell esni, ha a kiegyezést sikeresen el akarják intézni.

A 48-as párt a közös bank ellen.

A függetlenségi pártkörben ma este nagy élénkség uralkodott és a párttagok izgatottan tárgyalták a kiegyezésről szóló híreket. A párt tulnyomó része azon az állásponton van, hogy a kiegyezés és a bankkérdés között nem lehet junktimot kötni, sőt *Holló Lajos*, a párt alelnöke hosszabb fejtegetésben rámutatott arra, hogy most *okvetlenül keresztül kell vinni az önálló bank fölállítását*.

— Végre ráakadt a függetlenségi párt követeléseinek olyan részére, — mondotta *Holló*, — amelynek keresztülvitele lehetséges és ami legalább részben megfelelne azoknak az ígéreteknek, amelyeket a párt tagjai választóiknak tettek. *A választók ugyanis nagyon elégedettek a függetlenségi párt magatartásával* és a kiegyezésről szóló hírekkel s ezért a bankkérdésben a függetlenségi párt *semmi áron sem engedhet*.

E fölfogással szemben *Nagy Emil* és *Éber Antal* rámutattak azokra a súlyos következményekre, amelyekkel az önálló magyar bank rögtöni fölállítása járhatna. A képviselők többsége azonban *lehurrogta Nagy Emil* és *Éber Antalt* s mindenben csatlakoztak *Holló Lajos* nézetéhez, a mely teljesen megegyezik alelnöktársának, *Barabás Bélának* lapunk más helyén ismertetett véleményével.

A 48-as pártban uralkodó hangulatból arra lehet következtetni, hogy az esetben, ha a kormánynak csak a bankszabadság meghosszabbítása árán sikerül a kiegyezést megkötnie, úgy ez a pártból való *nagyobb szecessziót vonna maga után*.

EGYESÜLETI ELET.

(*) Az Aradi turista egyesület „Czárán Emlek Bizottsága” folyó évi október hó 5 én szombaton délután fél 5 órakor hivatalos helyiségben (Arad, Vármegyeháza) évi rendes ülést tart. Tárgy: 1. A Maros és Körösvölgy alapvető turisztikai munkálatainak foganatosítása. 2. Beszámoló az Arad Hegyalja feltárásáról és a f. évben végzett munkálatokról. 3. Arad Hegyalja turisztikai térképének kiadása. *Schill József*, az A. T. E. és az emlékbizottság elnöke.

A grófkisasszony pénze.

Königsegg Fidél gróf pöre.

Kereset az aradi törvényszékhez.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 3.

Az élet a befejezett regényekben is csinál néha egy hirtelen fordulattal új fejezetet, a különböző és érdekes eseményekhez pedig mindig odairja, hogy folytatása következik. És valamely alakban mindig meg is csinálja a folytatást. Egy főúri család vértelen tragédiájának hatodik felvonását most Pénz őfelségével íratja az élet. *Königsegg Fidél* gróf történetéről szól megint a krónika. Az alábbi tudósítás részletesen elmondja az előzményeket, a következményeket és a folytatást:

Évekkel ezelőtt történt, hogy *Königsegg Fidél* gróf aradmegyei nagybirtokos halálosan beleszeretett egy gyönyörű leányba, *Ormos Jernebe*. Rokonsága és barátai hiába próbálták a gróftól szerelmétől eltántorítani, hiába küldték utazni, a gróf ragaszkodott elhatározásához és oltárhoz vezette *Ormos Jernét*.

A fiatal házások irigylésre méltó boldogságban éltek egy darabig. A nagy boldogságnak azonban elhidegülés lett a vége. A férj és feleség között napirenden voltak a kisebb sür-lódások és az egykori szerelmeseik végre közös elhatározással szakítottak. A gróf visszavonult birtokaira, majd jó darabig a fővárosban élt, a grófné szintén a fővárosba költözött és ott szerényen, visszavonulva töltötte napjait.

A boldogtalan házasságnak egy leány lett a gyümölcse. A grófné nem engedte elszakítani magától gyermekét, vállalkozott fölnevelésére és magával vitte a szegénységbe.

Közben megindultak a tárgyalások a férj és feleség között, hogy jogviszonyukat békés úton rendezzék. Hosszas tárgyalások után végre létrejött a megegyezés, *Königsegg* gróf 4000 korona évi tartásdíjat biztosított feleségének, ki ezzel szemben lemondott egyéb jogairól. A grófnében azonban a tárgyalások során felülke-rekedett az anya, gondoskodni kívánt leánya sorsáról is. A megegyezést csak azzal a kikötéssel írta alá, hogy a gróf *nyolcvanezer koronát ad a kis Emminek*. *Königsegg* gróf elfogadta a föltételt és megígérte, hogy az aradvárosi árvaszéknél, vagy valamelyik aradi pénztintézetben letétbe helyezi a nyolcvanezer koronát.

Ez 1904-ben történt. Azóta hallgatott a krónika *Königsegg* grófék történetéről. A regény folytatása most következik. A lezárt aktákat az asszony bontja fel, kiből ismét az anya beszél, amidőn leánya sorsa fölött való aggodalmában meg akarja bojgatni a multat. A gróf ugyanis nem tett eleget a grófné kikötésének, nem gondoskodott gyermeke sorsáról. Hiába volt *Ormos Jerne* minden kérése, minden fenyegetése, a kis Emmi nem kapta meg az ígért nyolcvanezer koronát. Az évek pedig multak, a leány jövendőjéről gondoskodni kellett.

Az asszony tehát most elszánta magát a legvégsőre.

Ügyvédje útján ma keresettel fordult az aradi kir. törvényszékhez. Panaszos beadványában elmondja a történeteket és ez alapon kéri a törvényszéket, hogy *érvénytelenítse azt az okiratot*, melyben ő négyezer korona évi tartásdíj ellenében lemondott egyéb jogairól. Ez az okirat dr. *Ronay* Károly budapesti közjegyzőnél van elhelyezve.

Ez a regénynek érdekes folytatása. Hogy miképen végződik az új fejezet, azt november 4 én dönti el az aradi törvényszék. Akármilyen lesz is a döntés, kétségtelen, hogy *Königsegg* grófékról ismét beszélni fognak Aradon.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: *Ernani*, opera. (Bérlés A.)
Szombat: *Bukow*, a székelyek hóhéra, színmű. (Bérlés B.)
Vasárnap: *Aranylakodalmom*, színmű. (Bérlés C.)

* Az Aradi színház állandó vendége. Az aradi színház művészi programjában előkező helyen áll az opera előadások kultiválása. Az opera anszaml *Fenyvesy Margit* távozása óta nékülözte az alt énekesnőt, aki nélkül nivón álló opera előadás elképzelhetetlen. *Szendrey Mihály* nak sikerült az alt énekesnő kérdését várakozáson felül előnyösen megoldani. Állandó vendégül szerződtette *Fodor Arankát*, a magyar kir. Opera művésznőjét, aki tavasszal a *Carmen* ban aratott nálunk szenzációs sikert. *Fodor Aranka* először a jövő héten vendégszerepel az *Aida* című operában.

* A színházi bérlés. A színházi iroda felkéri azokat, akik az előjegyzett páholyokat még nem váltották ki, hogy jegyüket a pénztárnál szíveskedjenek átvenni mielőbb. A páholy ára 532 korona és a bérlésszeg három részletben fizetendő. Támlásszék I. rendű 135 korona, II. rendű 108 korona és III. rendű 96 korona. Ujabban béreltek: *Kohányi Róbert*, *Koleczky Vilma*, *Wolf Jenő* C) bérlésre, *Böhm Géza*, *Sándor Ede* B) bérlésre, *Krausz Lipót*, *Seybold Kálmán* A) és B) bérlésre. A) és B) bérlésre az első emeleten még két két páholy kapható 70 bérlés előadásra.

* *Ernani*. *Ferrary* lovag, az aradi színház népszerű tenoristája, holnap lép föl először az új szezonban s egyik legjobb szerepét, *Ernani* éneklő *Verdi* ugyanilyen című operájában. A többi szerep is mind igen jó kezekben van, a színház legelső énekesei és énekesnői vannak foglalkoztatva a darabban. *Don Carlost* *Ladislav*, *Gornezt* *Hunyady*, *Elvirát* *Wlassák* és *Ricardot* *Faludy* éneklő.

* A *Munkácsy* szobor-pályázat elbírálása. Budapesti tudósítónk jelenti: Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat immár harmadszor hirdetett pályázatot a *Munkácsy* Mihály szobrára. E harmadik pályázaton összesen 20 pályázó vett részt 21 művel. A pályabíróság tagjai ma délelőtt 10 órakor gyűltek egybe a városi régi műcsarnokban, hogy megsejmeljék a pályaműveket. A bírálók közül megjelentek: *Benczur Gyula* és *Szinnyei Merse Pál* festőművészek, *Strobl Alajos* és *Bezeredy Gyula* szobrászművészek, *Lechner Ödön* és *Kann Gyula* építőművészek, azután *K. Lippich Etik* és *Szmrecsányi Miklós* miniszteri tanácsosok. Távol maradtak a bírálók közül: *Karlovazky Bertalan* és *Ferenczy Károly* festőművészek. A pályabíróság elnökeül egyhangulag *Benczur Gyulát* választották meg. A jegyzőkönyvet *Ambrozovits Dezső* dr. társulati titkár vezette. A pályabíróság ülése fél 1 óráig tartott. A zsűri, mint a *Hircsarnok* jelenti, hosszú és beható megbeszélés után egyhangulag kimondotta, hogy ezt a harmadik pályázatot is *meddőnek tartja ugyan*, de a pályázati feltételek értelmében kötelességszerűleg kijelölte a viszonylag legjobb három pályamunka szerzőjét és pedig: *Pásztor János*, *Tóth István* és *Horvay János* személyében.

* Diszelőadás a székelyek fiszteletere Szombaton, október 5-én, a székelyek százai sereglenek össze Aradra s az ünnepekből, amelyeket fiszteleterükre rendeznek, kivesszi részét a színház is, amely diszelőadást szentel ennek a napnak. Színpadra kerül ez alkalommal *Bukov, a székelyek hőhéra* című történelmi dráma, amelyet *Keszler Ede* szavalata fog megelőzni: a *Tárogatóhang* című hazafias költeményt fogja előadni.

* Vasárnapi előadások. A vértanúk emlékeztetésére is áldozni fog az aradi színház és vasárnap este diszelőadásban hozzák színpadra az *Aranylakodalom* című látványos történelmi színdarabot. Az előadást megelőzi *Kerner Jenő* és *Szepsy László* melodráma, amelyet *Várny Jenő* ad elő. — Vasárnap délután *Martos és Huszka* operettje, a *Gül-Baba* kerül színpadra.

Hadüzenet.

Az orvosszövetség a kerületi pénztár ellen.

Ultimátum október 30-ára.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 3

A munkásbetegség-élezési törvény rendelkezéseire révén hatalmas intézménynek fejlődött aradi kerületi munkáspénztár és az aradi és aradvidéki orvosszövetség között ma nyílt harc tört ki abból a konfliktusból, amelynek okairól és előzményeiről az *Aradi Közlöny* már több ízben beszámolt. Az orvosszövetség mai napon tartott gyűléséből ultimátumot küldött a pénztárnak és ha az abban foglalt követeléseknek nem tennének eleget, úgy október hó 31-ikére a pénztár jelenlegi orvosai lemondanak állásaikról, amelyeknek betöltésére azután egyetlen aradi orvos sem vállalkoznék. Ez azonban nem jelenti az aradi orvosok sztrájkját, hanem csupán azt, hogy az orvosok a kerületi pénztár tagjainak gyógykezelését csak ugyanolyan díjak megfizetése mellett látják el, aminteket a magánfelektől követelhetnek.

Az orvosi kart ultimátumának meghozatalánál két teljesen érthető ok vezette. Az egyik nagyjelentőségű és az egész orvostestületet érintő ok a szabad orvosválasztás elvének a pénztár részéről való elismerése, a másik pedig a gyógykezelésnek a jelenleginél méltányosabb díjazása annál is inkább, mert a pénztári tagoknak rendkívüli gyarapodása az ediginél jóval terheesebb munkát ró a kezeléssel megbízott orvosokra. Az aradi mozgalom különben nem áll elszigetelten. Az országnak majdnem minden nagyobb vidéki városában hasonló konfliktus kerekedett orvostestület és kerületi pénztár között s mindenütt egyforma szolidaritással lépnek föl az orvosok. *Nagykárolyban* még tovább ment az orvosszövetség az aradinál, amennyiben nemcsak az ultimátum határidejét tüzte két héttel rövidebb időre, október 15-ére, hanem egy az ottani pénztárhoz intézett átiratában azt is közölte, hogy október 15-én tul csak *készpénzfizetés* és a belügyminiszter által megállapított díjskála szerint látják el a tagok gyógykezelését.

Az aradi orvosgyűlésről és az ezen hozott határozatról alábbi tudósításban számolunk be:

Az Országos orvosszövetség aradi és aradmegyei fiókjára *Parecz Béla* dr. al-elnök elnöklése alatt ma este 5 órakor a városháza tanácstermében gyűlést tartott.

Az elnöki megnyitó beszédben *Parecz dr.* ismertette a gyűlésnek rendkívül fontos tárgyát, a határozathozatalt az aradi kerületi pénztárnak küldendő átirat dol-gában.

Singer János dr. egyleti titkár kifejtette az Országos orvosszövetségnek álláspontját, amelyhez teljes mértékben hozzájárult az aradi fiók is. Több felszólaló hangsúlyozta a teljes szolidaritás szükségét és rámutatott arra, hogy a pénztár ma 11000 tag gyógykezelését ugyanannyival díjazza, mint amennyivel 4000 tagét honorálta. Minthogy a pénztár már július 1-je óta a tagszaporulat arányában anyagilag is megerősödött, az orvosok követelik, hogy az ő megsokasodott munkájukhoz képest honoráltassanak.

Ennek a követelésnek a jogosságán az orvosok szerint nem változtat az a körülmény, hogy a pénztár végleges megalakulása még nem történt meg, mert a mostani ideiglenes állapot a jövő év májusáig is elhúzódhatik. Már pedig júliustól májusig nem hajlandók az orvosok tiszteres munkát a régi fizetés mellett elvégezni.

A gyűlés a tanácskozás eredményeképpen azt a határozatot hozta, hogy átiratot intéz a kerületi pénztárhoz a szabad orvosválasztás elvének alkalmazása és olyan díjazás megállapításáért, hogy minden nőtlen pénztári tag után évi 6 koronát, nős után pedig 9 korona orvosi díjat fizessen. Az orvosszövetség e föltételek mellett *kollektív szerződést* kötne a pénztár igazgatóságával és abban köteleznék magát a tagok gyógyíttatásáért, a pénztár és a tagok érdekeinek szem előtt tartásáért teljes garanciát vállalni.

Ha a pénztár nem tenne eleget az orvosszövetség mai gyűlésén megállapított követeléseknek, úgy október 31-én megszüntetik a pénztár jelenlegi orvosai a működésüket és ezek, valamint a többi aradi orvos is csak a *rendes* orvosi díjak mellett látják majd el a kerületi pénztári tagok gyógykezelését.

Az átiratot még e héten megküldi a szövetség az aradi pénztár igazgatóságának.

Amiről beszélnek.

*

Egy aradi művészpárról és a londoni kiállításról.

Arad, október 3.

A belső dolgozóársak ankétet tartottak, hogy az alábbi ügynek milyen címet kellene adni. A városházi tudósító ezt ajánlotta:

Aradiak Londonban.

A pletykák riportere ezt hangzatosabbnak találta:

A kis Caruso és a nagy nő.

A színházi tudósító:

Az aradi deszkáktól — a kiállítási brettől ig.

A közigazdasági rovat helytartója:

A Tisza-Maros szögének exportja London-ba.

Még több cím-terv ajánlatot, végül azonban a legtöbbjét mellőztük. Akárhogy is vonzza a cím az embereket, a lényeg és az eset a fő.

Vissza kell térni odáig, a mikor elhatározták, hogy Londonban, az Earls Court-ban magyar kiállítást rendeznek. Ez idő tájt élénk vitatkozások folytak a lapokban: ugyan miye van Magyarországnak, amit Londonban kiállíthat. A műparát, gyári cikkeit

alig viheti a világ ipari központjába. Talán a paprikát, s a külföldi írók által amugy is gyakran és előnyösen megzengett zuhogó fóköscht, továbbá a csikósok inexpressible-jét akarja mutogatni. Ezért igazán kár kimenni.

Most azután kiderül, hogy a londoni magyar kiállításra egyebet is visznek hazulról. Művészetet, ha mindjárt nem is a krémjéből. Az Earls-Court, a hol a magyar kiállítást rendezik, olyan Os Budavára-féle. A kiállítás csak keret, amelybe a londoniak szórakozásait beállítják. Tavaly a Balkán-kiállítás címe alatt mulattak, jövőre pedig a magyar kiállítás mellett. (Igy szubvencionálja a magyar kormány a londoni jövedvet.)

De az már szép, hogy a mulattató részhez is magyar „anyagot” szereznek. És tulajdonképen erről van szó e cikkben.

Több év előtt volt Aradon egy sovány énekes színész. Csak annyiban lehet kis Carusónak nevezni, mert a mint Carusónak, neki is balsikerei voltak. A hírét nem is a szerepeivel alapította meg, hanem egyébbel. A feleségétől, akit tényleg nem lehetett a színtársulat szépének nevezni, elvált, s azontul együtt élt egy nagyon ismert aradi nővel. Az aradi nőt elegendő csak annyira körül írni, hogy a város többnyire a keresztnevének ismeri. Ha ezt a keresztnevet kiírják, az épp oly indiszkréciónak lenne, mintha valakit, a kinek a nevét titokban akarjuk tartani, így nevezünk: Schwarz Mór. A keresztnév egészen megnevezné az érdekes, elegáns hölgyet.

Azóta többnyire együtt éltek, sőt a hölgy az élettársa kedvéért a színpadon is kísérletet tett, kisebb sikerrel. Ha el is váltak egymástól, azért bizonyos hűséget mindig megőriztek egymással szemben. Es ennek a megható hűségnek nyilvánulása a most megírt dolog.

A londoni magyar kiállítás szervező bizottsága szerződtette az egykori aradi énekes színészt és az aradi nőt. Mind a ketten az Earls Court színpadán fognak föllépni, s valószínű, hogy magyaros zsánerű műsorral.

Az aradiaknak tehát mindenestül érdemes lesz a londoni magyar kiállítást megtekinteni. Sok olyat nem fog látni, a mit már idehaza nem ismer, de a kiállítási brettikről egy ismerős párnak bizalmas mosolya fogja üdvözölni. Es elmerenghet azon: egy aradi egyezzerű csapos lánya, s eljutott egészen — Londonországig . . .

R.

HIREK.

Vizsgálat

a vendéglősök ipartársulata ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 3.

Az aradi pincérszakegylet megalakulása óta állandóan küzd az ellen, hogy a pincérek állasközvetítését a vendéglősök ipartársulata látja el. Különösen az bántotta a pincéreket, hogy a közvetítési díjak igen magasak voltak, magasabbak a hatóságilag megállapítottnál. A pincérek, hogy a vendéglős ipartársulat illetően működésére a hatóság figyelmét is rátereljék, különös és felfurcsos módhoz folyamodtak.

Horváth Lajos, a pincéregylet elnöke beadványt intézett a rendőrséghez, melyben a szakegylet számára közvetítési engedélyt kért. A beadványban megjelölte a közvetítési díjakat is, aminteket a vendéglősök közvetítője szed. A rendőrség nem adott helyt *Horváth* kérelmének és az elutasító végzés megokolásában kimondotta, hogy a kérést azért nem teljesíti, mert a díjszabás *tulmagas*.

A pincéreknek sem kellett több, ők csak azt akarták, hogy hatóságilag is kijelentsék, hogy az általuk kért díjszabás tulmegy a megengedett határon. *Horváth Lajos* megfőlebbezte az elutasító végzést, és főlebbezésében kimu-

Nem kell Apponyi!

A visszautasított miniszteri kiküldött.

A szabadtanítás kongresszusa.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 3.

Ma délelőtt kezdődött el Pécsen a szabadtanítás kongresszusa, de még a kongresszus előtt olyan incidens történt, amely holnap Pécs felé fogja terelni az egész ország érdeklődését. Alig kéthete, hogy Björnsonnak, a nagy norvég írónak Apponyi Albert gróf ellen intézett erős támadása országszerte nagy hullámokat vert fel és szenvedélyes hangokat csalt ki a napi sajtóból, ma pedig, — alighogy lecsendesedtek az Apponyi-Björnson-ügy hullámai, — újabb támadás hangzott el Apponyi ellen, még szenzációsabb, mint az ősz norvég íróé, akinek támadását kellő értékre lehetett redukálni, mert bizonyos, hogy téves információk hatása alatt született meg. De a mai eseménynek különösen pikáns izt ad az a körülmény, hogy ezuttal nem külföldről, szóval nem olyan helyről jött a támadás, amelyre a viszonyok nem ismerésének: a felületességnek bélyegét lehetne ráütni. Ma Apponyit, akinek egész politikai pályája a klerikalizmussal folytatott kacérkodásból áll, a magyar radikálisok, szóval nem idegenek részesítették erős leckében, amelynek bizonyára nagy visszhangja lesz, úgy a közönség körében, mint az Apponyit védő és támadó sajtóban.

A szenzációsan érdekes eseményről alábbi tudósításunk szól:

A szabadtanítás kongresszusára érkező tagokat tegnap a pécsi állomáson mintegy 3000 szervezett munkás fogadta. Az érkezőkkel együtt lampionos menetben a városba mentek, hol egy erkélyről a szabadgondolkozók részéről Hajdu Gyula dr., a szakszervezetek részéről Szabó József üdvözölte a vendégeket. Erre Pikler Gyula és Klárik Ferenc válaszoltak, hangoztatva a klerikus tanokkal szemben való szabadtanítást. A polgári kaszinóban azután alakuló ülés volt, amelyen Beöthy Zsoltot választották elnöké. Társelnökök lettek: Alexander Bernát dr., Bartóky József dr., Bárczy István dr., Beke Manó dr., Bernát István dr., Benyovszky Mór gróf, Berzeviczy Albert dr., Doktor Sándor dr., Erreth János, Fischer Kolbrie Ágost dr., Forgon Lajos, Földes Béla dr., Gál Jenő dr., Gieswein Sándor dr., Halász Ferenc, Hegedüs István dr., Herceg Ferenc, Ilosvay Lajos dr., Kármán Mór dr., Kiss János dr., Klárik Ferenc, Konkoly-Thege Miklós dr., Koszits Kamil, Márkus Dezső dr., Molnár Viktor dr., Nentvich Andor, Pikler Gyula dr., Prohászka Ottokár dr., Rádi Sándor, Rákosi Jenő, Rust József, Sztéryni József, Szuppán Vilmos, Teleki Sándor gróf, Timonakos dr., Wlassich Gyula dr., Zichy Gyula gróf, Zsilinszky Mihály dr., Zsolnay Miklós. Megválasztották még a szakosztály elnökeit és titkárait.

A kongresszus megnyitása előtt érdekes incidens történt. A kongresszusra Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter Szász Károly miniszteri tanácsost küldte ki, hogy az ő levében nyissa meg a kongresszust. Szász Károly,

valamint a kongresszus konzervatív és klerikális tagjai, akik érthető ragaszkodással viseltetnek az elveiket valló koalíciós kultuszminiszter irányában, még Pécsre érkezésük előtt elhatározták, hogy Apponyi Albert grófot a kongresszus megnyitása alkalmából lelkesen üdvözlők. Ez a szándékuk érthető is volt, mert eltekintve attól, hogy az üdvözlés a klerikalizmus egyik ekszponensének szolgált volna, a magyar kongresszusok történetében — a darabont-korszak kivételével — nem volt még példa arra, hogy az illető szakminisztert és a kormány fejét ne üdvözlötték volna. Ezen a réven, a szokásos sablonok szerint, tényleg kijárt volna az üdvözlés Apponyi Albertnek, eltekintve attól, hogy a szabadtanítás eszméjének kevés köze van a jelenlegi kultuszminiszterhez. Szóval üdvözlő sürgöny készült a konzervatívok és a klerikalikusok részéről, ám a terv nem sikerült, mert a kongresszus radikális többsége *semmi áron sem volt hajlandó Apponyi Albert üdvözlésére*, miért is tudtára adták Szász Károlynak, valamint a kultuszminiszter többi híveinek is, hogy *üdvözlésről szó sem lehet*. Hogy ez a bizalmas közlés nem volt Szász Károly kedvére való, az érthető; ő és társai el is követték mindent, hogy a radikálisokat engedékenységre bírják. A klerikalikusoknak ez a kísérlete azonban, a radikálisok erős elhatározásán megtört, miért is az előbbieket *lemondtak* az üdvözlés eszméiről. Egyebet a legjobb akarat mellett sem tehettek volna, mert ha a kongresszus megnyitásakor Apponyi üdvözlését indítványozták volna, olyan botrány törhetett volna ki, amely a kongresszusok történetében ritkítja párját.

Ilyen körülmények között a klerikalikusok részéről érthető a visszavonulás. Ám mégis kerestek valami burkolt formát, amelyben megmaradhatott volna a káposzta és a kecske is jól lakhatott volna. Szász Károly és Beöthy Zsolt vállalták magukra az ügy kedvező elintézését. Felkeresték Pikler Gyulát, a radikális többség egyik vezérét és arra kérték, hogy legalább Szász Károlynak Apponyi nevében tartandó üdvözlő beszédét hallgassák meg a radikálisok. Hosszas kapacitálás után Pikler Gyula már hajlandó lett volna erre és a *paktumot már majdnem megkötötték*, amikor a többségnek tudomására jutott Szász Károlyék szándéka. Ezek azután tudtára adták Beöthy Zsoltnak, hogy még a miniszteri megbízott beszédének *meghallgatására sem hajlandók*.

A radikálisok erélyesen kijelentették, hogy annak a miniszternek, aki egész politikai pályája és minisztersége alatt mindenkor a szabadtanítás és kutatás ellenségének mutatkozott, *nem hajlandók semmiféle tiszteletet megadni*.

A konzervatívok kellemetlenül bár, de kénytelenek voltak a radikálisoknak ezt az elhatározását is tiszteletben tartani, miért is Szász Károlynak a miniszter nevében tervbe vett beszéde elmaradt. Apponyi Albert gróf képviselője a kudarc következtében nem is jelent meg a kongresszuson, hanem még ma délelőtt *elutazott Pécsről*.

A kongresszust, miután a miniszter képviselője eltávozott, Beöthy Zsolt nyitotta meg Pécsen, ahol az incidens már a délelőtti órákban köztudomású volt, nagy feltűnést keltett a kongresszus többségének állásfoglalása.

Caruso — zsidó.

Az „Alkotmány“ leleplezte.

Krausz volt a neve.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 3.

Caruso Henrik egészen gyanútlanul jött Magyarországra. Azt hitte, hogy a magyarok el fognak ajulni a *bel cantó* hallatára a gyönyörűségétől. Caruso azonban erőtejesen tévedt. A magyarok nem ajultak el, ellenben lefoglalták a fizetését, gyengének találták a hangját, sőt ami a legborzasztóbb, kisütötték róla, hogy izé... A zillált felekezeti viszonyoknak örvend. A derék tenorista mindent megtett, hogy életének ez a borus árnyalatu epizódja napfényre ne kerüljön. A napokban például a nápolyi székesegyházban énekelt s a fővárosi hírlapírók előtt jókedvvel és bőséggel vetette a keresztet. De mindez hiábavaló volt. A néppárt lapja, az *Alkotmány* leleplezte a zseniális torku művészt és kiderítette róla, hogy nem más, mint izé. (Lásd fentebb.) A szellemes ujság a Caruso estről szólván, a következő szenzációs leleplezést közli:

A mi Operánk mai estéje igazában megmutatta, hogy Caruso *talmi* művészetének mi mindenféle külsőségre van szüksége, hogy annak tünjék fel, aminek hirdették. A színház tele volt olyan alakokkal, akiket mi magyarok csak kényszerűségből tekintünk vendégeknak. Ezek suttoztak, zizegtek, zugtak-bugtak, amely műveletük élénken emlékeztetett egy bizonyos fajnak nagyardnyu összecsdülésére. Ehhez képest alakult a magassabb hangulat is. Hiszen arról volt szó, hogy egy énekest ünnepejének, akinek népszerűsége tulajdonképpen a gyalázatos majomketrec afférján alapul. Itt tünt ki a zsidóknak igazi szoidaritás-érzéke. Mert minden jel arra mutat, hogy a *tízzes véru délvidéki Caruso tulajdonképpen egy hamisítatlan — galíciai, akinek igazi neve — Krausz*.

Tehát Caruso (Krausz) Henrik voltaképpen csak névolasztás révén jutott mostani nevéhez. Egyébként a ködös Galícia szülötte és mint ilyen természetesen nem is lehet jóra való művész. Igaz, hogy Caruso (Krausz) Henrik tagadja a dolgot s egy fővárosi lap munkatársa előtt, aki felekezeti viszonyai felől érdeklődött, ridegen megtagadta hitsorsosait. De mi már ismerjük ezt a nótát. Az *Alkotmány* bizonyára tudja, hogy mit beszél. Az *Alkotmány* úgy van ezzel a dologgal, mint az egyszeri zseni, aki a kávéházban rákiáltott a pincérre:

— Hé, zsidó, adjon egy feketét!

— Sohse voltam zsidó! — felelte méltatlankodva a pincér.

— Ugy? Hát tanulja meg, hogy az én pénzemért mindenki zsidó!

Egy ujságíró ma beszélgetést folytatott Carusoval, aki ma délben hagyta el a fővárost. A kiváló énekes kijelentette, hogy meg van elégedve a sikerrel. A magyar lapokat nem olvasta, de reméli, hogy a kritikák meg vannak vele elégedve. Egyébként sajnálja, hogy nem énekelhet még egyszer Budapesten, mert különlegénynek hiszi magát, mint amilyenek tegnap látták. Majd az impresszárióhoz fordult az ujságíró és megkérdezte, hogy tud-e Caruso a tegnapi est sikertelenségéről.

— Nem szoktunk neki sem a bukásról, sem a sikerről beszámolni — válaszolt az impresszárió és keserű hangon tette hozzá:

— Ami tegnap Pesten történt, az *példátlan dolog*.

Nő a pótdadó.

78 százalék lesz.

A város pénzügyi helyzete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 3

Ma foglalkozott a hármas bizottság a jövő évi költségvetési előirányzat tervezetével és csekély változtatással elfogadta a tanács javaslatát. Eszerint valószínűleg 78 százalék lesz a jövő évi pótdadó, ami a jelenhez képest hat százalék emelkedést jelent ugyan, de ez az emelkedés csupán látszólagos, mert a jövő évi költségvetés teljesen reális alapokon nyugszik, nem úgy mint az eddigié, amelyek nem nyújtották hű képét a város pénzügyi viszonyainak, sőt szépitették azt. A költségvetési tervezet tárgyalásának folyamán több értékes ötlet merült fel, amelyek közül különösen a szegényügy rendezésére vonatkozó terv érdemel nagy figyelmet, mert ennek megvalósításával a város nemcsak jelentékeny megtakarítást érne el, hanem a szegények ügyét is jobban szolgálná.

A hármas bizottság üléséről alábbi tudósításunk szól:

Varjassy Lajos polgármester bejelentette a bizottságnak, hogy a főszámvevő elkészítette a jövő évi költségvetési előirányzat tervezetét, amelylyel már foglalkozott a tanács is. Az eredmény az, hogy a pótdadót emelni kell, ezt pedig főleg az idézte elő, hogy az iskolaügyi költségek folyton szaporodnak és mert az anyagok ára egyre nő. Főleg azonban azért lesz nagyobb a jövő évben a pótdadó, mert a főszámvevő, elterve az eddigi rendszertől, nem igyekezett szépitni a város anyagi viszonyait, hanem arra törekedett, hogy reális alapra fektesse a költségvetési tervezetét, hogy teljesen hű képét nyújtson a város pénzügyi helyzetéről.

Ezután Vannay Gyula adóügyi tanácsos felolvasta a főszámvevőnek a költségvetésről szóló jelentését és az emelkedő tételekről szóló pótjelentést.

A hármas bizottság ezután rátért a költségvetési tervezet pontonként való tárgyalására. A rendőrség fizetésének tárgyalásánál Magyar Ferenc abbéli véleményét fejezte ki, hogy siralmas közbiztonsági állapotainkra való tekintettel helyes volna a rendőrlégénység mielőbbi szaporítása. Varjassy Lajos polgármester helyesli Magyar indítványát, de tekintettel a város zilált pénzügyi helyzetére, egyelőre nem tartja kivihetőnek.

Az iskolaügyi kiadások felsorolása után Czukor László a teljes tandíjmentesség érdekében szólott. Miután tandíj címén az elemi iskolákban a több mint 250.000 korona kiadással szemben csupán 45.000 korona folyik be, ezt az arányilag csekély összeget törölni kellene a bevételekből és pótdadó útján kellene fedezni.

Kovács Vince helyettes iskolafelügyelő több okból ellenzi Czukor indítványát.

Czukor ismételt felszólalásában szóvá teszi azt az anomáliát, hogy az elemi iskolákban a tankönyveket folyton cserélgetik és ezáltal fölösleges kiadásokat okoznak a szülőknek.

Kovács Vince ezzel szemben felvilágosítja Czukort, hogy egy miniszteri rendelet értelmében az elfogadott tankönyveknek legalább három évig használatban kell lenniök és csupán miniszteri engedéllyel lehet ezeket felcserélni. A tankönyvek különben is rendkívül olcsók és számos esetben ingyen kapják a szegénysorsu tanulók.

Kilényi János főszámvevő megemlíti, hogy számos olyan szülő van, aki noha anyagi helyzete rossz, inkább fizet gyermekeiért tandíjat,

semhogy tandíj elengedésért folyamodna, mert azt szégyelli. Indítványozza, hogy a tisztviselők gyermekeinek kérés nélkül is engedjék el a tandíjat.

Szathmáry Károly helyesli az indítványt, de azzal a módosítással, hogy csupán a 3000 koronán aluli fizetésű tisztviselők gyermekeit részesüljenek tandíjelengedésben.

A hármas bizottság ilyen ér'elmű javaslatot tesz a közgyűlésnek, ellenben Czukor László indítványát ellenzi.

A szegényügyi kiadások tárgyalásánál Varjassy Lajos polgármester azt az érdekes kijelentést tette, hogy a szegényügyet már legközelebb reformálják, még pedig azon az alapon, ahogy azt lapunk tegnapi számában felvettük. A készpénzsegély helyett, amely jelenleg 40.000 koronát tesz ki, a jövőben természetben adják majd ki a segélyt. A reformmal a város 70 százalékos megtakarítást érhet el, ami tekintettel arra, hogy a szegényügyi kiadások 133.000 koronát tesznek ki, jelentékeny összeget képvisel. A szegényügyi kiadásoknak ez a tetemes redukálása nem azt jelenti, hogy a szegényekre a jövőben kevesebb gondot akar fordítani a város, sőt az új rendszer révén a pártfogás még hathatósabb és eredményesebb lesz.

Vizdíjak címén 15 600 koronát vett fel a költségvetési tervezetbe a főszámvevő. Mint, hogy november 1-én a vízművek jog szerint a város tulajdonába mennek át, Lőcs Rezső gazdasági tanácsnok azt indítványozta, hogy hagyják ki a felvett összeget a tervezetből és amíg a vízvezeték nem lesz ténylegesen a város tulajdona, a vizdíjat valamely alapból fedezzék mert ezt úgy is köteles lesz a vízvezetéki részvénytársaság visszafizetni.

A hármas bizottság Szathmáry Károly felszólalása után az indítványt nem fogadta el és így a vizdíjak címén felvett összeg szerepelni fog a költségvetésben.

A hármas bizottság az összes tételeket elfogadta és elfogadásra ajánlja a közgyűlésnek.

Az ülésen Varjassy Lajos polgármester elnökölte alatt jelen voltak: Czukor László, Don Konstantin, Farkas Sándor, Fetter Géza, Hoffman Antal, Kádas Kálmán, Kovács Vince, Kiss Ferenc, Kilényi János, Kossuth Pál, Lőcs Rezső, Magyar Ferenc, Ottenberg Tivadar, Somló Ármán dr., Szabó Albert, Szathmáry Károly, Vizer Lajos, Virágh Lajos, Vannay Gyula és Wallfisch Ármán.

Készül a kiegyezés.

Közeledés mindkét részről.

A bankkérdés kikapcsolása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 3.

Mint azt már napok óta rebesgették, a mostani kiegyezési tárgyalások komoly jellege nagyon is kérdéses, mert a kiegyezés állítólag már készen van s a mostani alkudozások csak hangulateltetés jellegűek. A kormány sajtója kézzel-lábbal dolgozik, hogy a bank-szabadalom meghosszabbítását és a kvóta felemelését, mint föltétlenül szükséges dolgokat tüntethesse fel s ezalatt a két ország vezérei mímelik az elkeseredett küzdelmet, holott a béke már meg van kötve.

A tegnapi pesszimista hangokat ma már rózsaszínű nyilatkozatok váltották fel: a kiegyezés sikere biztos. Talán már holnap minden rendben lesz.

A kitünően játszott színjátékról alábbi tudósításunk számol be:

A közismert osztrák államférfiu.

A mai tárgyalások közben egy osztrák államférfiu az egybegyűlt hírlapírók előtt az alábbi kijelentést tette:

— A mai tanácskozások államjogi kérdések körül forogtak. Folytattuk a tárgyalásokat a külkereskedelmi szerződések megkötésének módjáról. Ezt a kérdést bizonyos mértékig tisztáztuk, ehhez azonban még a belügyminiszternek is van hozzászólása s éppen ezért a két kormány Aehrenthal báró bevonásával folytatni fogja az erre vonatkozó tárgyalásokat.

— Van-e eredményük a mai tanácskozásoknak? — kérdezte most egyik újságíró.

— A tárgyalásoknak folytatása lesz és ez is eredmény — felelte az osztrák államférfiu. — A legfontosabb dolog, hogy délután a két miniszterelnök fog tanácskozni és ez a tanácskozás döntő lesz. A két miniszterelnök ezen a tanácskozáson a bankkérdést fogja megvitatni. Az osztrák miniszterek holnap is Budapesten maradnak s elhozzák osztrák egyenruhájukat, amelyben holnap résztvesznek a Mátyás-templomban tartandó ünnepi misén.

— Kész kiegyezéssel utaznak-e az osztrák miniszterek Bécsbe, — kérdezték.

— Ezt én magam is szeretném tudni. — Altalában hogy állanak a kilátások?

— Éppen olyan jól, mint rosszul.

— Százalékokban kifejezve, 50—50?

— Inkább 51 százalék rossz és 49 jó.

Névnapi ajándék a királynak.

Ma délben fél 2 órakor félbeszakították a tárgyalásokat és az osztrák meg a magyar miniszterek a Park-klubba mentek, ahol Darányi Ignácnak voltak vendégei. Ebéd után megtekintették a nemzetközi balesetügyi kiállítást. Öt órakor újra tárgyaltak a kormányok tagjai.

Szterényi József államtitkár a délelőtti tárgyalás után kijelentette a hírlapírók előtt, hogy van remény a kiegyezés megkötésére. Létrejött a bankkérdés megoldásától függ és az államtitkár azt hiszi, hogy holnapra meglesz a döntés, névnapi ajándékkul a felségnek.

A tőzsdék értesítése.

A budapesti börzén ma délben az a hír volt elterjedve, hogy a kiegyezés kész. A hír eredménye gyanánt az irányzat rendkívül megszilárdult. A magyar hitelrészvények 3, az osztrákok 2 koronával emelkedtek s hasonlóan emelkedett a többi értékpapírnak ára is.

Délután a bécsi tőzsdén is pozitív formában beszéltek, hogy a kiegyezés készen van és hogy holnap hivatalos formában kihirdetik ezt az eredményt. A hír nyomán éppen úgy mint Budapesten, Bécsben is az értékpapírárok emelkedése következett.

Főlemelik a kvótát.

A tárgyalások eredményéről egy beavatott politikus ma így nyilatkozott:

Ugy értesültem, hogy a mai tárgyalások során sikerült a bankkérdést kikapcsolni s ezzel a kiegyezés ügye biztosítottnak tekinthető. A két kormány a kvóta felemelésére vonatkozólag megállapodásra jutott, hogy a magyar kormány bizonyos rekompenzáció ellenében

tarta, hogy a vendéglős ipartársulat ugyanazt a díjszabást használja, amelyre ők nem kaptak engedélyt. Ennek igazolására az ipartársulat 461 nyugtáját csatolta, melyeket Fischer Adolf, a közvetítő iroda vezetője írt alá.

A tanács szombati ülésén tárgyalta a pin-cérek fölébbrzését, melyet a rendőrség megokolásának elfogadásával elutasított. De ugyanekkor elrendelte a vizsgálatot a vendéglős ipartársulat ellen, amiért a megengedettnél magasabb díjakat szed. A vizsgálat foganatosításával a tanács a rendőrséget és a sámvévőseget bízta meg.

— Békéscsaba az autobuszt kéri. Békéscsaba városa ma táviratban azt a kérést intézte Aradhoz, hogy kétnapi próbautra adja köcsön az autobuszt. Békéscsaba és Szarvas között ugyanis az aradi példán felbuzdulva autobuszjáratot akarnak létesíteni. Miután az autobusz már a város tulajdona, a tanács a kérést a közgyűlés elé terjeszti.

— Toselli köruton. Firenzéből táviratozzák: Egy impresszárió rábeszélésére Toselli elhatározta, hogy a világ nagyobb városaiba köruttra indul. Először Amszterdamban lép fel, majd Párisba és onnan Londonba megy. Az eddigi tervek szerint Budapestre is ellátogat. Utjában természetesen mindenhová elkíséri felesége, Montignoso grófnő.

— Az aradi közöskonyha. A közöskonyha végrehajtó bizottsága a mai végrehajtó bizottsági ülésen megállapította a még szükséges és a közgyűlés megtartására vonatkozó előkészületeket és a végleges megalakulás végett megtartandó közgyűlésre mint már jeleztük, f. hó 5. napjának d. u. 6 óráját tűzte ki. A közgyűlés a városháza kistermében lesz. Az erre vonatkozó meghívókat már postára tették.

— A tüdővész pusztítása Aradmegyében. Az országos statisztikai hivatal időszakonként elsmorító képet nyújt a tüdővész pusztításáról. A legújabb kimutató szerint júniusban Aradváromegyében 124, Aradon 25 áldozata volt a tüdővésznek.

— Békefi Antal temetése. Szegedről táviratozzák: Ma délután temették el óriási részvét mellett Békefi Antal író és szerkesztőt. Temetésén ott volt a város egész társadalmja, a hatóságok és testületek küldöttségei, Kelemen Béla főispán, Lázár György polgármester. A sírnál Berecz lelkész imája után Tömörkény István bucsuztatta az elhunytat, majd a V. H. O. Sz. nevében Barát Ármán, a függetlenségi párt nevében Koszó István mondtak gyászbeszédet. Beszéli még Pósa Lajos, majd a színházi férfikar gyászéneke után Vass Géza bucsuztatta Szeged nagy halotiját.

— A város felmérési munkálatai. Aradváros felmérésének külső felvételei, melyek tavasz óta nagy erővel folynak, befejezésükhöz közelednek. Ezen alkalomból a városrendezési bizottság Lócs Rezső gazdasági tanácsos és Virágh Lajos városi főmérnök vezetése alatt szemle alá vette Fráter és Dömötör mérnökök Salacz-utca 1. szám alatti irodájában a város háromszögelésére, nivellirozására és részletes felvételére vonatkozó jegyzőkönyveket, felvételi vázlatokat és az eszközölt számításokat. A bizottság, melynek tagjai sorában Schorr Lajos Acsev. főmérnök, Tabakovics Emil építész és Rozvány Pál mérnök is megjelentek, beható vizsgálat alá vették a vállalkozók munkájának eredményeit és meggyőződést szerezve azoknak tudományos rendszerességéről és rendkívüli precizitásáról, a vállalkozó mérnököknek a legteljesebb elismerését fejezte ki a látottak és tapasztaltak felett.

— A Vanderbilt leány magyar grófnő lesz. Párisból jelentik: Vanderbilt Glacis, Vanderbilt Kornél amerikai milliomos leánya jegyet váltott Széchenyi László gróffal, az elhunyt Széchenyi Imre nagykövet fiával. Széchenyi László gróf, aki jelenleg huszonnyolc éves, az osztrák-magyar diplomácia szolgálatában áll. Vanderbilt Kornél és lánya a múlt hónapban Bécsben jártak és ekkor meglátogatták a Széchenyi grófok magyarországi birtokait is.

A Newyork Herald a félhivatalos Magyar Távirati Irodához juttatott kábeltáviratában megerősíti a házasság híret. Lady Vanderbilt tíz millió dollárt örökölt, ezzel és szerelmével már az ősszel boldogítja a kitűnő gróft; az esküvőt ugyanis rövidesen megtartják Newyorkban, ahová a vőlegény már megérkezett.

— Halálozás. Schweitzer Amália ma hajnalban 71 éves korában elhunyt. Temetése október 4 én délután 3 órakor lesz.

— Elgázolt lovasrendőr. Kolozsvárról táviratozzák: Dékei János lovasrendőr, amint csendes galoppban jött a feleki országuton, egy automobil száguldott utána s a lovasrendőrnek nem volt ideje kitérni az örülden rohanó automobil elől, mely Dékei lovával együtt leütötte. Dékei annyira megsérült, hogy eszméletlenül terült el a földön s hordágyon szállították a rendőrségi laktanyára, hol a rendőrorvos vette ápolás alá. Valószínűleg agyrázkodást szenvedett.

— A kardinális ur erkölcsös. Kaltschthaler salzburgi bíborosérsek, mint Salzburgból táviratozzák, följelentést tett egy ottani műkereskedő ellen, mert Dannecker Ariadne képenek másolatát kirakatába kifüggesztette és követelte a szerinte erkölcsetlen kép eltávolítását. A salzburgi rendőrségnek azonban van érzéke a művészet iránt, meglagadta tehát a bíboros kérésének teljesítését.

— A megye oroszlanjai. Restaurálják a vármegyét . . . Előbb kívülről, hogy illő disszel várhassa a tisztújítást, a melyet már nem fognak az utolsó megyei restaurációnak nevezni, mint az eddigieket, a melyek az állami közigazgatás jelszavai alatt estek meg. Csinosítják a vármegye épületét, és újja formálják annak diszeit: a nagy oroszlanfejeket, a melyek olyan barátságatlanul vigyorogtak át a korzóra. Megtépelt fűtőkkel, hiányzó fogakkal merengenek ezek a derék malter-oroszlánok, s nem csoda, hogy a vármegye szíve megesejt rajtuk. Az oroszlanok restaurálása egy kedves ötletet elevenít föl, a melynek maga a vármegye alispánja a gazdája. Sarlot Domokos főkapitány jubileumán esett. A fölköszöntők során, a melyekben a főkapitány huszonöt esztendősi tisztviselő multját méltatták, poharat emelt Dálnoki Nagy Lajos alispán is. Így aposztrofálta a főkapitány.

— Én, mint a megye alispánja pörben állottam a főkapitánnyal. Nem akarta teljesíteni azt a kérésomet, hogy a megyeháza épülete elé rendőrt állítson, s így nem állotta utját annak, hogy a vármegye épületén levő oroszlanok sörényét és fogait minduntalan leöredezzék. De azóta beláttam, hogy a főkapitánynak van igaza. Mert amikor a fog és a haj hullani kezd, az ellen nem segít semminő rendőri vagy főkapitányi hatalom! . . .

Hogy e tószat után kapott e rendőrt a vármegye vagy sem, nem tudjuk. De a főkapitány penzióba készül, az oroszlan fők pusztulnak. — hamarosan elküvetkezett az ideje, hogy egynémely öreg urak példájára új haját és fogakat kapjanak . . .

— Rablók a sürgönyhivatalban. Omskból táviratozzák: A sürgönyhivatal ma délelőtt 3 rabló éppen akkor rohanta meg, midőn a hivatalnokok fizetésüket akarták felvenni. A rablók a pénztárost agyonlőtték, öt hivatalnokot megsebesítettek, a pénzt elrabolták és elmenekültek. A katonák üldözőbe vették őket és si-

került is kettőjüket letartóztatni. A harmadik az elfogatástól való félelmében agyonlőtte magát. A letartóztatott rablók egyike 15 éves gimnázista.

— A földmunkások és a francia forradalom. A győri rendőrség jelentése alapján a polgármester előterjesztést tett a belügyminiszternek a győri földmunkásszövetség feloszlására, mert többek között a szövetségben a francia forradalomról is tartottak előadást. A belügyminiszter, mint Győrből táviratozzák, ma leiratában felvilágosította a várost, hogy a francia forradalomról tartott felolvasások miatt nem lehet egy szövetséget feloszlítani.

— Leégett község. Trencsénből jelentik: Csicsmány községben tűz támadt és csaknem elpusztította a községet. Leégett a kat. népiskola, a jegyző lakása; sok gabona, takarmány, szarvasmarha és sertés lett a tűz martaléka. A kár mintegy 300,000 korona és csak kevés térül meg biztosítás által. A károsultak közül 44 család hajléktalan.

— Harcos munkásnök. Baisleyből jelentik: A déli pihenő alatt a Clark-féle párnagyár 200 munkásnője megtámadta a fergusliei Coatesmüvek munkásnőit és annyira összeverték őket, hogy néhányan ájultan maradtak a harc színhelyén. A működésbe hozott tűzfcskendőnek nem volt hatása. A segítségül hívott városi rendőrséget, valamint a rófsági rendőrséget is kövekkel dobálták meg. A Coates cég kijelentette, hogy a fergusliei gyár mindaddig, amíg munkásnőinek védelmére a kellő intézkedéseket megteheti, beszünteti üzemet, bár a munkásnőknek teljes bérüket folyósítja.

— Az odesszai vonatrablás Lembergől jelentik nekünk: Kramarz képviselő, aki a rablók által kifosztott odesszai gyorsvonaton utazott, a következőket beszéli: Krimia birtokomból visszautazva Prágába, a vonat egy első osztályu kocsiában ültem. Hirtelen több fegyveres ember nyílt mezőn, hamis jelzésekkel s vörös zászlókkal és lámpásokkal integetve megállította a vonatot. Mintegy tíz ember, akik azonban nem is úgy néztek ki, mintha banditák volnának, felszóllították az utasokat, hogy ne mozduljanak a helyeikről, mert különben bombákat dobnak. Az utasokon nagy rémület veit erőt. A banditák három részre osztották a vonatot és megzállozták. Egy csendőrt, aki a vasuti pénztárt őrizte, miután ellentállást fejtett ki, agyonlőtték. A pénztárt feltörték, de csak értékpapírokat találtak benne. Két kocsi petróleummal felgyújtottak. A rablók, kik erősen lövöldöztek a vonatra, több utast megsebesítettek és miután dolgukat elvégezték, elmenekültek. Üdözésükre csendőröket és kőzakkokat küldtek.

— Csőd. A Zimmermann és Eisele cég ellen hitelezői csődöt kérek. A csődnyitási ügyében a napokban határoz a csődbíróság.

— Rovarpor, bolhák, legyek, poloskák, szabók ellen legnatasosabb Vojtek és Weisznál. 201

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapest áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 3.

Kínálat és vételkedv jó. Elvett 35,000 mmásza 5 fillérrret magasabb árákon.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli szarlat	5 órai szarlat
Buza októberre	11.29—11.30	11.39—11.40
Zab októberre	7.80—7.81	7.84—7.85
Rozs októberre	9.67—9.68	9.73—9.74
Tengeri 1908 májusra	6.80—6.81	6.85—6.86

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	643.—
Magyar hitelrészvény	758.50
Közuti vasut részvény	532.50

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Aradvárosi és megyei telefon 475. szám.

Sudapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Október 3 —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 130—132 fillérig; fiatal közép páronként 230—320 kilogrammig terjedő súlyban 132—134 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 134—136 fillérig

IDEGENEK ARADON.

— Október 3. —

Fehér Kereszt-szálloda. Balta Béla tábornok Szeged. — Pásztly Kalmán honvédeztárs Szeged. — Schuhanek Ádám alezredes Grác. — Takács Béla titkár Apatele. — Juhász Gyula ev. lelkész Kaju. — Schiesler Zsigmond bankigazgató Lugos. — Cimperl Gyula önkéntes Békés. — Veisz A. D. kereskedő Budapest. — Kozina Imre igazgató Komárom. — Bedó Oszkár birtokos Sepsiszentgyörgy. — Vig Zoltán hivatalnok Igló. — Jincsek Endre szállító Szerajevó. — Kardos Emil mérnök Salgótarján. — Redős Károly mérnök Salgótarján. — Lévay Sándor bérlő és családja Kassa. — Krausz Nándorné és leányai Szeged. — Buchvald Kálmán kereskedő Abrudbánya. — Greif Bertalan hivatalnok Halas. — Horváth Ferenc főellenőr Dálja. — Lamberg György és családja Pétervárad. — Major Gyula jegyző Kőrösbánya. — Konkoly Elek százados Szeged. — Maczkó János állatorvos Szeged. — Müller Nándor utazó Budapest. — Fischer Sámuel utazó Budapest. — Knopp Albert utazó Budapest. — Mandel Zsigmond utazó Budapest. — Erdélyi Ferenc utazó Budapest. — Deutsch Viktor utazó Budapest. — Feuchtman Manó utazó Budapest. — Szemes Adolf utazó Budapest. — Neuman Sema utazó Budapest. — Hoffman Fülöp utazó Budapest. — Krausz Lázár utazó Budapest. — Szalai Béla utazó Budapest. — Breuer Gyula utazó Bécs. — Guttman Henrik utazó Bécs. — Lehr Zsiga utazó Bécs. — Schwartz Armin utazó Bécs. — Freund Ignác utazó Temesvár. — Kerekes Zsigmond utazó Nagyvárad.

Központi szálloda. Lányi Mór országgyűlési képviselő Szabadka. — Zsarkó József főmérnök Budapest. — Berger Miksa takarékpénztári igazgató Temesvár. — Naschitz Ignác igazgató Temesvár. — Stein Emil igazgató Temesvár. — Biró Géza gyógyszerész Sikula. — Porzolt Gyula fakereskedő Déva. — Kenderessy Odön birtokos Déva. — Steiner Herman magánzó Budapest. — Tenner Sándor és Zsiga magánzók Szeged. — Ungár Árpád hivatalnok Szeged. — Hauer József fakereskedő Vinkovce. — Zimmel Rezső kereskedő Gráz. — Rosmanith Elek birtokos Zilah. — Hambereczki Alfréd kir. jegyző Poprád. — Raumbach O. tó magánzó Halle. — Fischer Lajos utazó Bécs. — Özv. Braner Ferenc magánzó Budapest. — Neuman Jenő utazó Budapest. — Zsigmond Ferenc dr. tanár Karcag. — Hudák Elek dr. árvászeki elnök Miskolc. — Balog Lajos utazó Budapest. — Grób Elek ellenőr és neje Budapest. — Gardusehek Nándor utazó Budapest. — Gonda Gábor igazgató Kassa. — Mikó Béla főmérnök Budapest. — Rokszin Aurél jegyző Batta. — Sitté János kereskedő Lüttich. — Vajda Béla jegyző Budapest. — Garai Fülöp ügynök Kolozsvar. — Euchner Gyula borkereskedő Csacza. — Rosenwald Ignác utazó Budapest. — Roth Lajos utazó Budapest. — Kosch Vince utazó Budapest. — Korba Béla birtokos Szeged.

Vass szálloda. Varga József kereskedő Rozsnyó. — Gömör György kereskedő Dobsina. — Sebők Miksa utazó Budapest. — Fried Ferenc utazó Budapest. — Fein Adolf utazó Budapest. — Marosi

Néhány napig

maradék

elárusítás!

K. utazó Budapest. — Woinovic N. intendáns Nagyvárad. — Halmos Gusztáv utazó Budapest. — Domlits Dezső utazó Budapest. — Schak Bernát utazó Budapest. — Jáckei Gusztáv utazó Bécs. — Hamel M. utazó Bécs. — Maiorka Tódor kereskedő Duud.

Nemzeti Színház.

A) bérlet. A) bérlet

Pénteken, 1907. évi október hó 4-én:

Ernáni.

Opera 4 felvonásban. Irta: Piave. Zenéjét szerző: G. Verdi. Fordította: Egressy Benl.

SZEMÉLYEK:

Ernáni	Ferrari A.	Elvira, jegyese	Wlassák V.
Don Carlos	Ladislai J.	Giovanna	Leöveiné.
Rury Gomez	Hunyadi J.	Don Ricardo	Faludi K.

Közdote gata 7 és fél óraker.

NYILTTER.

Alóírottak a maguk és nagyszámu rokonság nevében mélyen megtört szívvel jelentik a felejthetetlen nővér, nagynéne és rokon

Schweitzer Amália urnőnek,

f. évi október hó 3-án, reggeli 1/5 óraker, életének 71-ik évében, a Mind-nható ren delkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai f. hó 4-én, délután 3 óraker fognak a helybeli családi sírkerben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő gyázmise áldozat az elhunyt leki üdvéért: október hó 5-én, délelőtt 9 óraker fog a parkotai róm. kath. szentegyházban az egek Urának bemutatattani.

Drauc, 1907. október 3-án.

Nyugodjék csendesen!

özv. Dánél Józsefné szül. Schweitzer Reana,	Schelly Mátyásné szül. Braumiller Mária.
özv. Braumiller Rezsóné, szül. Schweitzer Teréz,	Eissen Józsefné, szül. Braumiller Vilma.
mint nővérei.	Urbányi Betáné szül. Hámory Ilona.

2350

unokahugal.

Csutak Károly és fia első temetés-rendező Intézete. Arad, Szabadságter 20.

Janiga A. és Társa

egyenruha és uri szabó

Arad, Andrássy-tér 8. szám,

a Minorita-palotával szemben.

Készít mindennemű

egyenruhát és uri öltönyöket

legújabb divat szerint. 2270

Jutányos árak!

Öltöny szöveteket

leszállított árban

772

árusítunk.

Nagy megtakarítás!

Szolid kiszolgálás!

Fogorvosi

és

fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Aradon, József főherceg-ut 1. sz. házban

fogorvosi és fogtechnikai

műtermet nyitottam, a hol minden a szakmába illő műtéseket pontosan és és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelettel

VAJDA BENŐ

1572

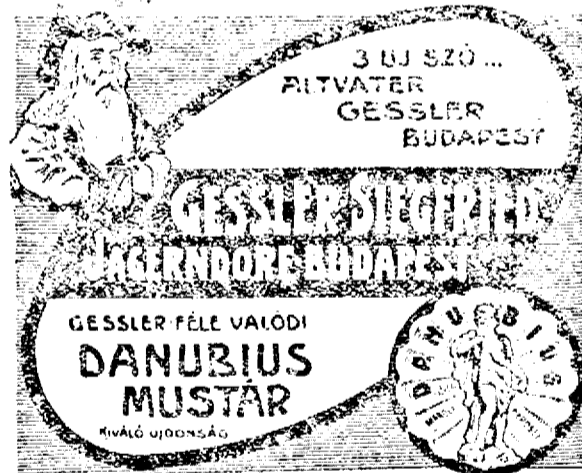
fogorvos.

Portland cement

cca 50 waggon Erdélyben

megvételre kerestetik.

A kinek akár kisebb mennyiség is raktáron vagy azonnali szállításra kötése van, küldje ajánlatát „Portland cement 1877.” jelige alatt **Jaulus és Társa (Haasenstein & Voglerhez) Budapest, Dorottya-utca 9.** 9902

Ügyvédi irodám

Aradon,

Batthyány-utca 14. sz. alatt

van.

2344

Dr. Schmitt Sándor.

Sirolin

Kemél az étvágyat és a testvélyt, megemelteti a köhögést, véladékot, éjjeli izmódást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-

köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenben „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svjc).

„Roche”

Kapottó orvosai rendelkezésre a gyógyszerárakban. — Am érvényesít 4— haszn.

3980

Városi hirdetések.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

4350—1907. pm.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közbiztonságánál rendszeresített kazánfűtő állás megüresedvén, felhívom azon vizsgázott kazánfűtőket, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy Barkó Ferenc igazgatónál a közbiztonságon jelentkezzenek.

Arad, 1907. évi szeptember hó 25-én.

Varjassy,
polgármester.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

4272—1907. pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál nyugdíjazás folytán megüresedett évi 2200 korona törzsfizetéssel és megfelelő lakbér illetményével javadalmazott ellenőri s az annak betöltésével esetleg megüresedő számtiszti vagy egyéb állások választás utáni betöltésére pályázatot hirdetek s a pályázni kívánókat felhívom, hogy az 1883. évi I. t. c.-ben megjelölt képesítésüket és a városi alkalmazásban nem lévők egészségi állapotát igazoló bizonyítvánnyal és okmányokkal felszerelt kérvényeiket Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságához címezve hivatalomban 1907. évi október hó 15-ig nyújtsák be.

Arad, 1907. évi szeptember hó 21-én.

Varjassy,
polgármester.

28970—1907.

Hirdetmény.

Közírré tesszük, hogy az aradi m. kir. pénzügyigazgatóság f. évi szeptember hó 20-án 55505. szám alatt kelt intézkedése szerint Arad város területén 1907. évben a bor, bormust és szőlőcefre behozatalára a pécskai, iratosi, kurticsi, simándi, radnai, bodrogi utak és Boczkó-utcai vámoknál elvezető utak jelöltettek ki, az ujbó bejelentésének határideje pedig november hó 10-ike lesz kijelölve.

Arad, 1907. évi szeptember hó 27-én.

A városi tanács.

18111—1907. kp. sz.

Hirdetmény.

A munkásságnak azon mozgalmából kifolyólag, amely szerint 1907. évi október hó 10-ikére általános munkaszünetet és ezzel kapcsolatosan esetleges tüntetéseket szándékozik rendezni, közírré teszem és figyelmeztetem a munkát abbahagyó és a dolgozó vagy dolgozni akaró munkásokat, valamint mindazokat, akik bármilyen irányu és természetű tüntetést terveznek vagy ilyenben részt venni szándékoznak, hogy:

1. Mindazokat, akik a munkaadókat vagy a dolgozni akaró munkásokat, szabad akaratuk érvényesítésében fenyegetés vagy tetleges bántalmazás által akadályozni törekednek, amennyiben súlyosabb büntetésnek helye nem volna, az 1884. évi XVII. t. c. 164. §-a értelmében 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel és 30 napig terjedhető elzárással fogom büntetni.

2. Mindazok, akik valamely gyár, műhely vagy építkezés előtt, ahol munkások dolgoznak, vagy a munkaadó, munkavezető lakása, illetve tartózkodási helye előtt összecsoportosulnak avégett, hogy a munka megkezdését vagy folytatását megakadályozzák, vagy pedig a munkásokat a munka abbahagyására bírják, a büntető törvény 177. §-a alapján 6 hónapig terjedhető fogházzal büntethetők.

3. Azok, kik másnak lakásába, üzlet vagy gyárhelyiségébe, műhelyébe az azokkal összeköttetésben levő vagy azokhoz tartozó helyiségekben a tulajdonos beleegyezése nélkül behatol, a büntető törvény 380. §-a értelmében 2 évig terjedő börtönnel büntethetők.

4. Mindazokat, a kik a rendőrhatalóság engedélye nélkül gyűlést rendeznek vagy abban részt vesznek, 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fogom büntetni.

5. Mindazokat, a kik hatósági engedély nélkül tüntetesszerű felvonulást, csoportosulást, körmenetet, tüntető sétát rendeznek vagy abban részt vesznek, az 1879. évi XL. t. c. 78. §-a alapján 200 K.-ig terjedhető pénzbüntetéssel fogom büntetni.

Ajánlom tehát mindenkinek, hogy a közrend megzavarásától, a dolgozni akaró munkásoknak eme szándékuk érvényesítésében való megakadályozásától, megfélemlíté-

sétől, bántalmazásától, másnak üzlethelyiségébe, műhelyébe való behatolásától, engedély nélküli gyűlésezéstől, tüntető felvonulástól, csoportosulástól, tüntető sétáktól annál is inkább tartózkodjék, mert minden törvény ellenes cselekményt a legerélyesebben és a legszigorubb büntetéssel fogom megtorolni, a nem helybeli illetőségű egyéneket a büntetésen felül minden mellékletekintetek nélkül a város területéről haladéktalanul ki fogom utasítani.

Egyidejűleg figyelmeztetem a közönséget, hogy a munkások esetleges mozgalmától úgy magát, mint gyermekeit, gondnokoltjait, tanoncát a saját érdekében tartsa távol, mert ha a rendőri intézkedések végrehajtása alkalmával az eljárásba belesodortatnak, az esetleges következményeket csak maguknak tulajdonítsák.

Arad, 1907. évi szept. hó 26.

Green Nándor, s. k.
h. főkapitány.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

4273—1907. pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál nyugdíjazás folytán megüresedett és főispáni kinevezés után betöltendő évi 2400 korona törzsfizetéssel és megfelelő lakbér illetményével javadalmazott alszámvevői állásra pályázatot hirdetek és felhívom a pályázni kívánókat, hogy az 1883. évi I. t. c. 17. §-ában megjelölt képzettséget igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket hivatalomba 1907. évi október hó 15-ig bezárólag nyújtsák be.

Aradon, 1907. évi szeptember hó 21-én.

Varjassy,
polgármester.

Nagymennyiségű
maculatura
jutányos áron
eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

544—1907. gsz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a házi szemét kotrási jogának 1908. évre leendő bérbeadása iránt folyó évi október hó 14-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási-ár: 1500 korona évi bér.

Bánatpénzül letendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban a városi pénztárban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz letételére vonatkozó pénztári jegy mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a 104. sz. irodában az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székének 1907. évi szeptember hó 30-án tartott üléséből.

Kiadta:

Zubor Andor, s. k.
aljegyző.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

4372—1907. pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál megüresedett évi 1600 korona törzsfizetéssel és megfelelő lakbérilletményével javadalmazott adóügyi számtiszti állásra, valamint az ennek betöltésével esetleg megüresedő segédtiszti állásra pályázatot hirdetek és felhívom a pályázni kívánókat, hogy az 1883. évi I. t. c.-ben meghatározott minősítésüket igazoló okmányokkal, valamint a városi szolgálatban nem állók egészségi állapotát igazoló orvosi bizonyítvánnyal felszerelt kérvényeiket Arad sz. kir. város törvényhatóságához címezve hivatalomban 1907. évi október hó 19-ig bezárólag nyújtsák be.

Arad, 1907. évi szeptember hó 26-án,

Varjassy,
polgármester.

Itt van!

Mindenki azt kérdi
ki van itt?

Itt van!

Halász Henrik

a ki női- és női divat különlegesség áruházát már megnyitotta

Andrássy-tér 22 sz. alatt.

Bámulatos olcsó árak mellett.

Bámulatos olcsó árak mellett.

Itt van!

Őszi ujdonságok

óriási választékban.

2815

Itt van!

APRÓ HIRDETESEK.

Téli szalonna,

perzselt, száraz, zsir és sózott hāj kapható Rauchbauer Nándornál, Ujszentannán. 2249

Veszek könyveket,

egész könyvtárakat, Lexikonokat, jobb folyóiratokat és hangjegyeket legmagasabb áron. — **Kerpel László** könyv- és papírkereskedése és kölcsönkönyvtára, Aradon. 356

Szőlő eladás!

Muszkai hegyen 4 katasztrális hold szőlő idei terméssel, hordókkal és összes felszerelésekkel jutányos ár és legkényelmesebb feltételek mellett, elköltözés miatt eladó. A venni szándékozók tárgyalhatnak Angelina Tivadarral, Muszkán. 2331

Őszi salson 1907.

most jelent meg eredeti francia blous album színes divatképekkel ára K. 150 kapható **Ingusz I. és Fia** könyv- és papírkereskedésében Arad, Telefon 517. 361

Erdélyi nemesfaju

almát és körtét 5 kgr.-os postakosaranként bérmentve 4 kor. utánvétellel szállít Paoletto L., Beszterce. 2333

Két utcai butorozott szoba

kerestetik a belvárosban. Cim a kiadóhivatalban. 2330

Egy ügyes kereskedő segéd,

a ki a fűszer-, rőfös- és rövidárut teljesen érti, jó eladó, magyar, német és román nyelvet teljesen bírja, azonnali belépésre kerestetik. Irsai Samu, Világos. 2312

Régi fegyverek,

pisztoly, karabélyok, stb. jó állapotban megvételre kerestetnek. Cim a kiadóhivatalban.

Egy ügyes kereskedő segéd,

üzletvezető helyettes, vidéki fogasztási szövetkezetnél azonnal alkalmazást nyer. A román nyelv ismerete szükséges. Ajánlatokat „Szorgalmas” jellege alatt továbbít a kiadóhivatal. 2179

Október 15-ikétől kezdve

hizott csirke, kappan és tyuk, élve vagy kopasztva kapható, 25 ikétől pedig hizott liba és ruca is kapható szintén élve vagy kopasztva az Eötvös-tanyán. — Kivánatra házhoz szállítatik. Vidéki megrendelés utánvét mellett eszközöltetik. Megrendelések már most elfogadhatnak. 2345

Angyal-utca 27. sz. alatti

szatócs-üzlet november 1-től kiadó. Bővebbet Angyal-utca 20/a.

Legolesőbb, legjobb
bevásárlási forrás

háztartási szükségletek

fedezésére.

A J Á N L J U K.

Arcz-cremek — Fogpasták

Illatszerek — Fogkefék

Hölgyporok — Szájvizek

Kölni vizek — Szappanok

Fogporok — Hajvizek

Fogcremek — Szoba-illatok

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

ARADON.

Lábizzadás, hónaljizzadás

ellen meglepő jó hatású szer a Hajós-féle

általános hintőpor,

szárit, — szagtalanít.

Ára egy doboznak 70 fillér.

313

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a világhírű törvényesen védett Hajós-féle

ANAGALLIN

használatát által. — Ára egy üvegnek 70 fillér.

„NEVER“

amerikai gummi-különlegesség, a képzelhető legjobb övszer. 6 db egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Poleskák kiirtására legjobb szer a Phenolsav.

Ára egy üvegnek 70 fill.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrássy-tér 27. sz. a magyarországi szomban.

Egy billiárd asztal

jutányosan eladó Teleki-utca 15. szám alatt.

2 szép szoba,

előszoba, minden hozzá tartozóval hirtelen beállott változás folytán November 1-re átadó. Cim a kiadóhivatalban. 2340

Italméréssel egybekötött vegyeskereskedésem részére egy szakképzett

fiatal segédet

keresek

30 korona havi fizetéssel és teljes ellátással. — Az állás azonnal elfoglalható.

Ajánlatok bizonyítványokkal felszerelve alulírottához címezendők. 2341

Fischer Antal

Apáti, u. p. Seprős.

Permetező javítások elfogadhatnak.

M. kir. szabadalmazott

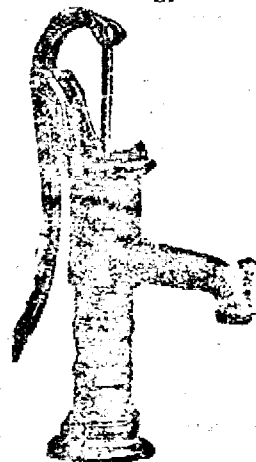
Borszivattyúk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolesőbb gyártáron.

A szivattyú hengerből a bor utolsó csopig kifolyik, a szőlő magvak, néjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbítatnak, ezáltal a szivattyú nem ramlik és a bort normárenthetja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Selyő szelepekkel. Közögeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű beüvegummirozott, kendercsövek a legolesőbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely borsvagy külföldi gyárban.

Hönlig Otto

a királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyú készítő. 290

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.